Evaluatie ‘Herstel en participatie: toekomstvisie kwetsbare inwoners regio Westfriesland 2018-2023’

Wyzer

WESTFRIESLAND

1. Managementsamenvatting (1)

Aanleiding
In Westfriesland werken gemeenten en andere ketenpartners samen aan de uitvoering van het regionaal beleidskader 'Herstel en participatie: toekomstvisie kwetsbare inwoners regio Westfriesland 2018-2023', die eind 2017 door alle Westfriese raden is vastgesteld. De wens van de regio is om de beleidsvisie zelf en de uitvoering hiervan te evalueren.

Onderzoeksmethoden
Voor het uitvoeren van de evaluatie zijn drie verschillende onderzoeksmethoden gebruikt:
- deskresearch;
- interviews;
- focusgroepen met enerzijds vertegenwoordigers van de gemeenten en anderzijds met de overige betrokken partijen zoals woningcorporaties, zorgaanbieders etc.

Opdrachtomschrijving
Middels de evaluatie wordt op de volgende vragen antwoord gegeven:

1. In welke mate zijn de beoogde doelen en resultaten van de Toekomstvisie kwetsbare inwoners behaald?

2. Welke thema's en jaarplanpunten uit de jaarplannen zijn (grotendeels) behaald of afgerond? En welke thema's of jaarplanpunten uit de jaarplannen zijn niet of niet volledig behaald en welke factoren dragen hieraan bij?

3. Wat moeten we behouden in de nieuwe beleidsvisie en waarin knelt het en sturen we bij? Wat is, op basis van de opgehaalde input, het advies voor de nieuw op te stellen beleidsvisie?

4. Hoe is de uitvoerbaarheid van de huidige Toekomstvisie ervaren? Wat leren we hiervan? En hoe stellen we voor de nieuwe beleidsvisie actiepunten op die goed uitvoerbaar zijn?

Resultaten per thema
Per thema zoals beschreven in de jaarwerkplannen zijn de resultaten van de Toekomstvisie uitgewerkt. Deze informatie is opgehaald middels deskresearch, focusgroepen en interviews.

Welkom in de wijk
Het actief tegengaan van stigma's was één van de doelen uit de Toekomstvisie. Hier is opvolging aan gegeven en op ingezet. De lokale visie en middelen zijn hierin uiteindelijk bepalend geweest en er is geen gecoördineerde aanpak of overzicht op regionaal niveau. Op individueel niveau is niet altijd expliciet aandacht voor 'landen in de wijk'.

Zelfregie
Er zijn grote stappen gezet om ervaringsdeskundigheid en cliëntparticipatie steeds meer een plek te geven in beleid en uitvoering. Regionaal zijn hier meer vorderingen in gemaakt dan lokaal. De vraag blijft op dit moment nog onbeantwoord of zelfhulp en herstel regionaal of lokaal aangevlogen moet

1. Managementsamenvatting (2)

worden. Pgb's spelen hierbij nauwelijks een rol, omdat bij deze doelgroep vaardigheden voor goed beheer vaak slecht beperkt aanwezig zijn.

Zorginfrastructuur in de wijk

Vroegsignalering is de afgelopen jaren sterk ontwikkeld. Het vraagstuk 'lokaal' of 'regionaal' speelt ook op dit thema. Veel inzet is een lokale verantwoordelijkheid, maar regionaal is er geen overzicht over inspanningen en resultaten. De GGZ inloopvoorzieningen zijn juist van lokaal naar regionaal gegaan. Rondom de kwaliteit van de nazorg zijn vragen en het perspectiefplan is vastgesteld.

Personen met onbegrepen gedrag

Op lokaal niveau is ingezet op GGZ in de wijk, maar dit valt daarmee buiten de reikwijdte van de regionale aanpak. Op bovenregionaal niveau is de aanpak 'personen met onbegrepen gedrag' ontwikkeld. Hierbij komt naar voren dat de aansluiting tussen de domeinen Zorg en Veiligheid beter kan. Initiatieven zijn hiervoor in ontwikkeling. Daarnaast is ingezet op vroegsignalering van huur achterstanden en andere risicofactoren. Wel loopt de discussie wat lokale teams oppakken en wat bij Vangnet & Advies zou moeten liggen. De nazorg zoals verplicht onder de Wvggz wordt niet geheel vormgegeven zoals gevraagd.

Regionale Toegang en Aanbod

Het Regionaal Toegangsteam (RT) is gerealiseerd en de toegang voor MO en BW is nu regionaal georganiseerd. Dit team is pas kortgeleden gestart. Uitvoerende organisaties bemerken verandering in visie en werkwijze en hebben hierbij vragen. Het is nog niet duidelijk of het hierbij enkel gaat om overgangsperikelen of niet. Daarnaast is een onderzoeksrapport opgeleverd over de aard en omvang van de problematiek in MO en de benodigd capaciteit en kwaliteit van de opvang. Kwantitatief lijkt bestaand aanbod te voldoen, kwaliteit zijn gaten en behoeften. Er ligt nog een vraagstuk ten aanzien van economisch daklozen.

Jongeren

Er is nog geen verklaring gevonden voor het hoge aandeel jongeren in MO en BW in vergelijking met andere regio's. Het 'Model soepele overgang' is ontwikkeld en de Ontwikkeltafel 18-/18+ is recent van de grond gekomen. Het project Houvast is wegens succes structureel geborgd. Toch stokt het als het aankomt op een soepele overgang 18-/18+. Er zitten ontwikkeling in de pijpleiding die hoopvol zijn.

Wonen

De uitstroomregeling (inmiddels een structurele regeling) draagt veel bij aan verbetering van de uitstroom van cliënten uit MO en BW. Maatschappelijke ontwikkelingen kunnen negatieve consequenties hebben voor het aantal woningen dat beschikbaar gesteld kan worden aan mensen die uitstromen uit BW en MO.

Werk en dagbesteding

Begeleiding naar werk wordt geboden door Werksaam en dagbesteding op indicatie wordt regionaal ingekocht. Overige onderdelen van de keten (vooral de nuldelijnszorg) zijn een lokale aangelegenheid. Via het perspectiefplan wordt aandacht besteed aan werk en dagbesteding.

1. Managementsamenvatting (3)

Financiën en schulden
In het RT is ook een regionaal loket voor dak- en thuislozen en mensen die uitstromen vanuit intramuraal verblijf naar zelfstandig wonen, geborgd. Rondom het briefadres hebben de meeste gemeenten het vereiste geregeld. In de vereenvoudig van procedures en formulieren zijn stappen gezet, maar alle administratieve vereisten blijven voor partijen zwaar wegen. Er is geen regionaal afgesproken 'nieuwe kansen beleid'.

(Regionale) samenwerking
De regio Westfriesland heeft al een langere traditie van samenwerking, waar de Toekomstvisie een resultaat van is. De monitoring van BW heeft in de loop van Toekomstvisie een grote verbeterslag gemaakt. Monitoring van MO gaat opgepakt worden door het RT. Behoefte aan regionale samenwerking is vooral afhankelijk van de uitkomst van de landelijke discussie over het woonplaatsbeginsel.

Uitvoerbaarheid Toekomstvisie
Aan de hand van de vijf criteria van het model van Knoster (visie; draagvlak en belangen; plan; financiën/middelen; menskracht, competenties en vaardigheden) is de vraag naar uitvoerbaarheid van de Toekomstvisie uitgewerkt.

Veel voorwaarden zijn aanwezig voor succes bij uitvoering. Er is een achterliggende visie die door velen herkend wordt, er is veel draagvlak bij de totstandkoming van de Toekomstvisie. Er is een zeer concreet uitgewerkt plan en er is planmatig gewerkt. Menskracht binnen de aansturing van het project is vrij goed beschikbaar, en financiële middelen zijn ruim aanwezig.

Er is ook een aantal onderdelen dat minder sterk was: het gewenste effect is niet helemaal duidelijk en er kan niet worden bepaald wanneer de regio tevreden kan zijn over het uiteindelijke effect. De scheiding tussen lokale versus regionale belangen en verantwoordelijkheden maakt dat overzicht en sturing op belangrijke onderdelen (preventie en nazorg) mist. Personeelstekorten en hoog verloop maken dat noodzakelijke kennis in gevaar komt.

Adviezen voor de nieuwe visie
Per thema en uitvoerbaarheid zijn adviezen geformuleerd voor de nieuwe beleidsvisie. Deze worden op de volgende pagina's eerst op thema en daaropvolgend op uitvoerbaarheid weergegeven.

Thema

> Blijf inzetten op het tegengaan van stigma's.

> Benut cliëntorganisaties gestructureerd.

> Structureer de samenwerking tussen het Sociaal Domein en Veiligheid. Zorg voor passende vertegenwoordiging van gemeenten in de bovenregionale gremia.

> Neem aanbieders (tijdig) mee in een veranderende visie of werkwijze van de toegang.

1. Managementsamenvatting (4)

> Overweeg om regionaal aanbod te creëren voor economisch daklozen.

> Zoek uit waarom het aandeel jongeren in de MO zo hoog is.

> Evalueer op korte termijn of het nieuwe overgangsmodel en de nieuw voorgenomen beleidsuitgangspunten daadwerkelijk tot een soepele overgang van 18-naar 18+ leidt.

> Werk de aanbevelingen van bureau HHM plus aanvullende suggesties uit deze evaluatie uit naar een investeringsagenda.

> Koester de uitstroomregeling. Zorg ervoor dat de regeling niet aan zijn eigen succes ten onder gaat. Anticipeer op bedreigingen.

> Breng de mogelijkheden voor werk en dagbesteding in beeld. Zorg ervoor dat ook lokale mogelijkheden met betrekking tot de nuldelijnszorg bekend zijn, ook bij (regionaal werkende) zorgaanbieders. Werk aan betere aansluiting tussen de lokale basis en zorg.

> Voer een discussie over wat kwalitatief goede nazorg is en wat kwalitatief goede preventie is. Wissel aanpak, ervaringen en kennis uit. Overweeg om een minimum niveau van kwaliteit van preventie en nazorg vast te stellen, af te spreken en te bewaken.

> Behoud het regionale projectteam en de bestuurlijke voortrekkersgroep. Zorg voor vertegenwoordiging vanuit iedere gemeente. Organiseer input vanuit het veld.

Uitvoerbaarheid

Visie

> Definieer reikwijde van de nieuwe visie.

> Definieer het uiteindelijk gewenste effect.

> Ontwikkel meetbare normen.

Draagvlak en belangen

> Zet het ontwikkelproces voor de nieuwe beleidsvisie stevig neer en faciliteer ruim.

> Voer een discussie over regionale en lokale belangen, beoordeel of een verschuiving in verantwoordelijkheden nodig is om het gewenste effect van de nieuwe visie te versterken / sturing op preventie en nazorg mogelijk te maken.

Plan

> Behoud de concrete resultaten en herijk.

> Maak de inzet van het uitvoerend veld zichtbaar.

> Overweeg een indeling preventie-verblijf-nazorg.

Financiën

> Voer een discussie over de inzet van het ‘nieuwe’ financiële surplus.

Inhoudsopgave

1. Managementsamenvatting 2

2. Inleiding 7

3. Achtergrondinformatie 9
3.1 Commissie Toekomst Beschermd Wonen (commissie Dannenberg) 9
3.2 Landelijke ontwikkelingen 9
3.3 Herstel en participatie: toekomstvisie kwetsbare inwoners regio Westfriesland 2018 – 2023 11

4. Resultaten per thema 13
4.1 Welkom in de Wijk 13
4.2 Zelfregie 15
4.3 Zorginfrastructuur in de wijk 16
4.4 Personen met onbegrepen gedrag 18
4.5 Regionale Toegang en Aanbod 21
4.5 Jongeren 24
4.7 Wonen 26
4.8 Werk en dagbesteding 28
4.9 Financiën en schulden 29
4.10 (Regionale) samenwerking 31

5. Uitvoerbaarheid Toekomstvisie 34
5.1 Visie 34
5.2 Draagvlak, belangen 35
5.3 Plan 36
5.4 Financiën/middelen 37
5.5 Menskracht, competenties en vaardigheden 38
5.6 Conclusie Uitvoerbaarheid 38

6. Adviezen voor de nieuwe visie 40
6.1 Advies op de thema's 40
6.2 Adviezen ten aanzien van de uitvoerbaarheid 42

Bijlage 1. Geraadpleegde documenten 46
Bijlage 2. Geraadpleegde personen 48

2. Inleiding (1)

Aanleiding
In Westfriesland werken gemeenten en andere ketenpartners samen aan de uitvoering van het regionaal beleidskader 'Herstel en participatie: toekomstvisie kwetsbare inwoners regio Westfriesland 2018-2023'. De visie geeft een regionale invulling aan het landelijke advies 'Van beschermd wonen naar beschermd thuis' van de commissie Dannenberg uit 2015. De regionale beleidsvisie heeft een looptijd tot en met 2023. De wens van de regio is om de beleidsvisie en de uitvoering hiervan te evalueren.

Beoogd resultaat
Het resultaat van de opdracht moet inzicht bieden in:

- A) Of de beoogde doelen van de Toekomstvisie kwetsbare inwoners zijn behaald;
- B) Op welke wijze de beleidsvisie gecontinueerd kan worden;
- C) Advisering voor de nieuw op te stellen beleidsvisie.

Onderzoeksvragen
Voor de evaluatie zijn vanuit de regio Westfriesland vier onderzoeksvragen opgesteld:

1. In welke mate zijn de beoogde doelen en resultaten van de Toekomstvisie kwetsbare inwoners behaald?

2. Welke thema's en jaarplanpunten uit de jaarplannen zijn (grotendeels) behaald of afgerond? En welke thema's of jaarplanpunten uit de jaarplannen zijn niet of niet volledig behaald en welke factoren dragen hieraan bij?

3. Wat moeten we behouden in de nieuwe beleidsvisie en waarin knelt het en sturen we bij? Wat is, op basis van de opgehaalde input, het advies voor de nieuw op te stellen beleidsvisie?

4. Hoe is de uitvoerbaarheid van de huidige Toekomstvisie ervaren? Wat leren we hiervan? En hoe stellen we voor de nieuwe beleidsvisie actiepunten op die goed uitvoerbaar zijn?

Aanpak en onderzoeksmethoden
Er is op twee manieren informatie verzameld om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Enerzijds is er door het projectteam deskresearch gedaan, de bestuurde documenten staan opgesomd in bijlage 1. Door middel van deskresearch is getracht een deel van het antwoord te verkrijgen op resultaten van de doelen en resultaten van de Toekomstvisie evenals de thema's en jaarplanpunten uit de jaarplannen. Deze deskresearch heeft de basis gevormd voor de kwalitatieve uitvraag middels interviews en focusgroepen. Het doel van deze interviews en focusgroepen was om verdere inzicht te krijgen in de behaalde resultaten, om input te krijgen voor de nieuwe Toekomstvisie en feedback te krijgen op de haalbaarheid van de Toekomstvisie.

Scope
Afgesproken is dat het onderzoek zich focust op de in de jaarwerkplannen

2. Inleiding (2)

gedefinieerde inzet en resultaten. De evaluatie richt zich dus niet op / pretendeert geen overzicht te geven van alle inzet in alle gemeenten op het gebied van MO en BW in de afgelopen jaren.

Leeswijzer
In het volgende hoofdstuk (hoofdstuk 3) is een korte achtergrondschets weergegeven. Hier wordt allereerst het rapport van de commissie Dannenberg kort besproken; de Toekomstvisie heeft zich gebaseerd op dit rapport. Verder zijn de uitgangspunten en doelstellingen van de Toekomstvisie beschreven, en staat er een kort overzicht van de landelijke wet- en regelgeving die invloed hebben gehad op de doelstellingen en resultaten.

In hoofdstuk 4 staat beschreven welke van de beoogde resultaten de afgelopen jaren daadwerkelijk zijn behaald. De indeling naar thema zoals deze in de Toekomstvisie is gebruikt, wordt hierbij aangehouden. Hier worden onderzoeksvragen 1 en 2 beantwoord. Binnen elk thema is de informatie uit de deskresearch gebundeld met de informatie die opgehaald is uit de kwalitatieve uitvraag.

Dit wordt gevolgd door een hoofdstuk (hoofdstuk 5) waarin in wordt gegaan op de uitvoerbaarheid van Toekomstvisie (onderzoeksvraag 4).

Er wordt afgrond met een hoofdstuk waarin op basis van de opgehaalde input adviezen worden gegeven voor de nieuw op te stellen beleidsvisie (onderzoeksvraag 3).

3. Achtergrondinformatie (1)

In dit hoofdstuk wordt achtergrondinformatie gegeven waarmee de analyse van resultaten en aanbevelingen beter te begrijpen is. Dit betreft ten eerste informatie over de context waarbinnen de inrichting en uitvoering van de Toekomstvisie heeft plaatsgevonden: het rapport van de commissie Dannenberg en de meest relevante landelijke ontwikkelingen in beleid en regelgeving. Daarnaast worden hier integraal de doelstellingen uit de Toekomstvisie getoond.

3.1 Commissie Toekomst Beschermd Wonen (commissie Dannenberg)
Eind 2015 is in opdracht van de VNG het rapport 'Van Beschermd Wonen naar een beschermd thuis' van de Commissie Toekomst Beschermd Wonen opgesteld, ook wel bekend als de commissie Dannenberg. Het rapport is tot stand gekomen nadat in 2015 gemeenten de verantwoordelijkheid toegewezen hebben gekregen om, met de nieuwe Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo, 2015), maatschappelijke ondersteuning te organiseren voor de burgers. Hiermee vormt beschermd wonen een nieuwe wettelijke taak voor gemeenten.

Deze commissie legt in dit rapport de focus op het gegeven dat wonen een grondrecht is en tevens een voorwaarde voor maatschappelijk herstel en participatie. De nadruk ligt op het burgerschap van de individuele burger, voor hen waarbij sprake is van een verstoorde zelfregulatie. Hierbij benadrukt men dat er een verscheidenheid is aan mensen met verschillende vermogens tot zelfregulatie. Voor hen die het nodig hebben, streeft de commissie ernaar dat ondersteuning, behandeling en bescherming zoveel als mogelijk binnen de eigen thuissituatie wordt ingezet. Hierbij zal vraagsturing, die uitgaat van wat mensen nodig hebben, in de plaats komen van aanbodsturing. Centraal in het rapport staat het begrip sociale inclusie dat als basis dient voor inclusief wonen. Hier liggen de volgende vier pijlers aan ten grondslag: burgerschap, zelfbepaling, hoop en perspectief, en positieve kijk op gezondheid.

Deze transformatie vraagt veel aandacht en tijd, en vergt van gemeenten investeringen in het sociaal domein met een goede aansluiting op behandeling en gespecialiseerde zorg.

3.2 Landelijke ontwikkelingen
De Toekomstvisie is in 2017 opgesteld. Sinds 2017 is er in de maatschappij veel gebeurd dat, naast alle inspanningen van alle partijen in Westfriesland, ook veel invloed heeft gehad op de MO en BW. Hieronder volgen de belangrijkste landelijke ontwikkelingen uiteengezet die een invloed hebben gehad op de doelstellingen en resultaten uit de Toekomstvisie.

Sluitende aanpak verward gedrag
In 2015 is door het Ministerie van VWS, het Ministerie van JenV en de VNG het 'Aanjaagteam Verwarde Personen' in het leven geroepen, waardoor dit thema een vlucht heeft genomen. Naar aanleiding hiervan kregen gemeenten in 2018 de landelijke opdracht om voor 1 oktober 2018 te beschikken over een sluitende, persoonsgericht en integrale aanpak voor personen met verward gedrag (in deze evaluatie wordt deze groep vanaf nu aangeduid als 'personen met onbegrepen gedrag') (zie verdere uitwerking in 4.7 Personen met onbegrepen gedrag)

3. Achtergrondinformatie (2)

Wet aanpak woonoverlast
Per 1 juli 217 is de Wet aanpak woonoverlast ingevoerd. Deze wet geeft gemeenten een extra bevoegdheid: de burgemeester kan bewoners aanwijzingen geven over hun gedrag als zij herhaaldelijk hinder voor omwonenden veroorzaken. Dit instrument kan preventief werken bij het voorkomen van huisuitzettingen.

Wet verplichte GGZ (Wvggz)
Per 1 januari 2019 is de Wvggz ingevoerd. Deze wet biedt handvatten om meer preventief en ambulant hulp te bieden aan mensen met geestelijke problemen die niet vrijwillig in zorg gaan.

Openstelling Wet Langdurige Zorg (Wlz)
De Wlz is bedoeld voor mensen die voortdurend (intensieve) zorg nodig hebben in de nabije omgeving, zoals chronisch zieken, kwetsbare ouderen en mensen met een ernstige verstandelijke of lichamelijke beperking. Met de openstelling van de Wlz voor GGZ cliënten per 1 januari 2021 komt een deel van de mensen met een BW indicatie vervolgens in aanmerking voor een Wlz indicatie.

Wetswijziging op de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs)
Per 1 januari 2021 is deze wetswijziging van kracht gegaan. Met ingang van deze wet is vroegsignalering van schulden op basis van signalen door derden een wettelijke taak voor gemeenten geworden. Op basis van signalen van zorgverzekeraars, energiebedrijven, woningverhuurders en drinkwaterbedrijven benaderen gemeenten bewoners met betaalachterstanden proactief om hen hulp aan te bieden.

Doordecentralisatie MO en BW
Per 1 januari 2022 is landelijk de doordecentralisatie BW gestart, wat inhoudt dat er bij BW een verandering plaats gaat vinden van een historische verdeling over centrumgemeenten naar een objectieve verdeling over alle gemeenten. Concreet betekent dit dat alle gemeenten zelf inhoudelijk verantwoordelijk zijn voor BW van hun eigen inwoners (het woonplaatsbeginsel), maar dat zij verplicht blijven om ook na de doordecentralisatie te blijven samenwerken. Het streven is om deze wet in te voeren per 1 januari 2024. Echter, heeft op 17 april 2023 hierover een rondetafelgesprek plaatsgevonden in de Tweede Kamer. Tijdens dit gesprek zijn zorgen en twijfels geuit over het nut en de uitvoerbaarheid van het woonplaatsbeginsel. Het is daarmee nu de vraag of de wetsbehandeling tijdig wordt afgerond voor invoering van de wet per 1 januari 2024. Daarnaast wordt op financieel gebied de rol van de centrumgemeente, in dit geval Hoorn, afgebouwd in een periode van 10 jaar. Voor MO moet nog worden besloten of het wordt door gedecentraliseerd.

Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO)
De NvO is op 10 juni 2022 in een resolutie vastgesteld door gemeenten in Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)-verband, zowel voor jeugd als voor BW. Met de NvO zijn gemeenten verplicht om vast te leggen hoe zij in de regio samen met regionale partners vorm geven aan hun ambitie,

3. Achtergrondinformatie (3)

samenwerking en opdrachtgeverschap. Hiermee spreken gemeenten collectief af waaraan de samenwerking binnen regio's en tussen regio's minimaal moet voldoen. Aan gemeenten is de taak gegeven om zorg en ondersteuning mogelijk te maken voor inwoners die dat nodig hebben.

Actieprogramma Dak- en Thuisloze jongeren / Brede aanpak daklоosheid / Nationaal Actieplan Daklоosheid: Eerst een Thuis

De afgelopen jaren zijn er een aantal actieprogramma's gelanceerd waarmee de rijksoverheid de daklоosheid sterk terug wil dringen. Op 30 november 2022 heeft het kabinet het Nationaal Actieplan Daklоosheid: Eerst een Thuis aan de Tweede Kamer gepresenteerd. Dit plan zet in op forse vermindering van daklоosheid, waarmee aangesloten wordt bij de Verklaring van Lissabon om daklоosheid in 2030 te beëindigen. In het kader van deze programma's zijn er extra middelen beschikbaar gekomen, met name om te investeren in bijzondere woonvoorzieningen en preventie van daklоosheid.

Initiatiefwetsvoorstel vaste huurcontracten

Met initiatiefwetsvoorstel (2023) worden tijdelijke huurcontracten voor zelfstandige woonruimten niet meer mogelijk. Op dit moment kunnen zelfstandige woonruimte nog tot maximaal twee jaar tijdelijk worden verhuurd. Dit wetsvoorstel wordt momenteel in de Tweede Kamer besproken, het is nog niet duidelijk of het wordt aangenomen.

3.3 Herstel en participatie: toekomstvisie kwetsbare inwoners regio Westfriesland 2018 – 2028

De regio Westfriesland heeft in de Toekomstvisie beoogd om de visie uit de rapportage 'Van Beschermd Wonen naar een beschermd thuis' van commissie Dannenberg in de praktijk te brengen en hierin in regionaal verband gezamenlijk op te trekken. Centraal in de Toekomstvisie staat de vraag hoe de Westfriese gemeenten en samenwerkingspartners om willen gaan met de zorg en begeleiding aan kwetsbare inwoners (inwoners die op enig moment in hun leven voor kortere of langere tijd in een (zeer) kwetsbare situatie terecht komen). De algemene tendens is dat deze kwetsbare inwoners steeds meer in buurten en wijken opgevangen worden. Herstel en participatie staan daarin centraal, evenals herstellen en versterken van de eigen regie.

De belangrijkste speerpunten uit de Toekomstvisie zijn:
1. De ondersteuning wordt door de Westfriese gemeenten zo dicht mogelijk in de buurt van de kwetsbare inwoner georganiseerd. De wijk- en gebiedsteams zijn verantwoordelijk voor vroeg signalering en worden waar nodig ondersteund door het Regionaal expertise team;

2. Er worden door de Westfriese gemeenten afspraken gemaakt met maatschappelijke partners, zoals het team van Vangnet & Advies van de GGD en woningcorporaties, om huisuitzetting zoveel mogelijk te voorkomen. De wijk- en gebiedsteams signaleren vroegtijdig huurachterstanden en andere risicofactoren. Bij hen die hulp weigeren wordt bemoeizorg ingezet;

3. Achtergrondinformatie (4)

3. Er wordt gewerkt met ‘één gezin, één plan, één regisseur’, waarbij de ondersteuning aansluit bij de mogelijkheden en zorgvragen van de kwetsbare inwoner. In samenwerking tussen inwoner en hulpverleners wordt een perspectiefplan opgesteld waarin concrete zorgvragen en resultaten worden vastgesteld;

4. Het streven is naar participatie van alle inwoners, waar de gemeenten kwetsbare inwoners ondersteunen passend bij hun niveau en passen daarop hun dienstverlening aan. Toegang tot informatie is laagdrempelig en gebruiksvriendelijk beschikbaar en er wordt ondersteuning op maat geleverd bij het vinden van informatie op de andere leefgebieden inkomen en werk, dagbesteding, schulden en huisvesting;

5. Er wordt door de Westfriese gemeenten ingezet op het tegengaan van vooroordelen en stigma’s door het geven van voorlichting;

6. Kwetsbare inwoners dienen voldoende kennis en expertise op te kunnen bouwen om op die manier als volwaardig partners meer te kunnen doen bij de beleidsontwikkeling. Cliëntenorganisaties worden ruimhartig gefaciliteerd;

7. Er dient sprake te zijn van een goede screening aan de poort, zodat passende ondersteuning voor de kwetsbare inwoner kan worden ingezet. Bij de instroom krijgt elke inwoner een intake en een perspectiefplan en daarnaast kijkt een expertgroep naar de inzet van hulp en volgen zij de voortgang richting uitstroom. Ruim voor de uitstroomdatum wordt het wijk- en gebiedsteam benaderd om zo een zachte landing in de wijk te kunnen realiseren;

8. Er wordt met de woningcorporaties gesproken over voldoende uitstroomplekken voor inwoners uit MO en BW. Onderdeel hiervan is de pilot Uitstroomregeling. Ook is er aandacht voor de draagkracht van de wijken waar uitstroom plaats zal vinden, om het zo voor alle burgers in de wijk leefbaar te houden;

9. De Westfriese gemeenten hebben een convenant ondertekend om gezamenlijk op te trekken in de organisatie van MO en BW tot 2020. Voor na 2020 spreken zij ook de intentie uit om dit voort te zetten;

10. Er dient gezorgd te worden voor een sluitende ketenaanpak rondom de kwetsbare inwoners. Dit doen de Westfriese gemeenten door samen te werken met de zorgverzekeraars en de maatschappelijke partners.

4. Resultaten per thema (1)

Om de inhoud van de Toekomstvisie te kaderen zijn destijds de volgende thema's uitgewerkt in de jaarwerkplannen:

1. Welkom in de wijk
2. Zelfregie
3. Zorginfrastructuur in de wijk
4. Personen met onbegrepen gedrag
5. Regionale Toegang en Aanbod
6. Jongeren
7. Wonen
8. Werk en dagbesteding
9. Financiën en schulden
10. (Regionale) samenwerking

Hieronder worden deze thema's één voor één behandeld en worden de eerste twee onderzoeksvragen beantwoord:

1. In welke mate zijn de beoogde doelen en resultaten van de Toekomstvisie kwetsbare inwoners behaald?

2. Welke thema's en jaarplanpunten uit de jaarplannen zijn (grotendeels) behaald of afgerond? En welke thema's of jaarplanpunten uit de jaarplannen zijn niet of niet volledig behaald en welke factoren dragen hieraan bij?

Ieder thema wordt besproken in een aparte paragraaf. Iedere paragraaf begint met een tekst uit de Toekomstvisie waarin de doelstelling voor dit thema is uitgedrukt. Daaronder volgen de resultaten welke waren beoogd en in welke mate die zijn behaald.

4.1 Welkom in de wijk

In de Toekomstvisie is het volgende ten doel gesteld:

> *De Westfriese gemeenten realiseren zich dat kwetsbare inwoners vaak te maken krijgen met vooroordelen en stigma's waardoor volwaardig deelnemen aan de samenleving (bijv. werken en wonen) problemen oplevert. De Westfriese gemeenten gaan actief werken aan het tegengaan van stigma's in de Westfriese samenleving door voorlichting. Daarnaast gaan zij afspraken maken bij de overgang naar zelfstandig wonen om zo overlast en ernstige terugval in zorgbehoefte te voorkomen.*

De regio Westfriesland was voornemens een programma op te stellen waarmee stigma's bestreden zouden worden en sociale netwerken zouden worden versterkt. Zij hebben hier mede opvolging aan gegeven door als regio deel te nemen als één van de vier pilotgebieden (landelijk) aan het project Welkome Wijk, conform het jaarwerkplan. Dit project zet in op het verminderen van stigma's en vooroordelen over kwetsbare inwoners door het organiseren van bewustwordingsbijenkomsten voor en met professionals, vrijwilligers en bewoners. In de regio zijn twee gemeenten (Koggenland en de wijk Kersenboogerd in Hoorn) hiermee aan de slag gegaan. Dit project is door een onafhankelijk onderzoeksbureau onderzocht en is positief beoordeeld. Uitrol naar andere gemeenten was vervolgens een lokale verantwoordelijkheid en hier is het vervolg op gestrand. Respondenten geven aan dat het project in Koggenland nog doorloopt (daar zullen dit jaar nog twee á drie bijeenkomsten worden georganiseerd voor inwoners), maar dat in Hoorn dit niet is voortgezet. Andere voorgenomen projecten uit de jaarwerkplannen zijn niet uitgevoerd.

4. Resultaten per thema (2)

Er zijn anderzijds wel andere initiatieven ontwikkeld door gemeenten die zich (mede) richten op het tegengaan van stigma's, zoals het project ‘buurtverbinders’ en de inzet van buurtregisseurs Daarnaast zetten ook uitvoerende organisaties zich hiervoor in, in het verlengde van hun reguliere taken. Er is geen goed overzicht van alle lokale inzet per gemeente en ook de zorgorganisaties hebben het overzicht van deze lokale inzet niet omdat deze veelal ook bovenlokaal opereren.

Er was het voornemen om bij iedere individuele cliënt, vanuit de lokale teams en vanuit de individuele begeleiding, in te zetten op een goede ‘landing in de wijk’. Dit moest gerealiseerd worden door een goede ‘landing in de wijk’ als aparte paragraaf op te nemen in het perspectiefplan maar dat is niet gebeurd. Zorgorganisaties die ambulante begeleiding op zich nemen werken vaak regionaal. Zij geven vaak aan dat zij niet echt zicht hebben op welke lokale voorzieningen er aanwezig zijn waarop zij kunnen inhaken en niet altijd op buurtniveau voldoende bekend zijn om te kunnen inschatten hoe cliënten daar bejegend gaan worden.

Respondenten geven verder aan dat er de afgelopen vijf jaar een verandering van de maatschappij zichtbaar is, die niet helpt bij een ‘welkom in de wijk’. Zij zien dat de tolerantie lager is en dat mensen tegenwoordig vaak minder accepteren van de buren.

Conclusie Thema Welkom in de wijk

De Westfriese gemeenten stelden zich ten doel om actief te werken aan het tegengaan van stigma’s in de Westfriese samenleving door voorlichting. Hier is opvolging aan gegeven en in de looptijd van de Toekomstvisie op ingezet. Daarmee zijn interessante ervaringen opgedaan; uiteindelijk is de lokale visie en middelen bepalend geweest voor de follow up die hier aan gegeven werd. Er is geen gecoördineerde aanpak of overzicht op regioniveau tussen gemeenten en/of met uitvoerende instanties.
Op niveau van de individuele cliënt is er niet altijd expliciet aandacht voor het ‘landen in de wijk'. Het is geen standaard onderdeel van het perspectiefplan.

Stigma's en vooroordelen blijven onverminderd een rol spelen bij de mogelijkheden van participatie van inwoners met GGZ problematiek.

4. Resultaten per thema (3)

4.2 Zelfregie

In de Toekomstvisie is het volgende ten doel gesteld:

> *De Westfriese gemeenten zorgen er voor dat kwetsbare inwoners voldoende kennis en expertise kunnen opbouwen om zodoende als volwaardig partners mee te kunnen doen bij de beleidsontwikkeling. Cliëntenorganisaties worden ruimhartig gefaciliteerd en gemeenten dragen zorg voor deskundigheid in de lokale wijk- en gebiedsteams rondom kwetsbare inwoners.*

Om te beginnen is er vanuit de Toekomstvisie ingezet op de ontwikkeling van ervaringsdeskundigheid. Dat is succesvol verlopen. Het aantal beschikbare ervaringsdeskundigen is in de looptijd van de Toekomstvisie sterk toegenomen (tenminste verdubbeld) en het aantal mensen dat zich wil ontwikkelen tot ervaringsdeskundige neemt ook ieder jaar toe. De oorzaak van deze verdubbeling is niet helemaal scherp aan te wijzen. Factoren zijn waarschijnlijk dat landelijk ervaringsdeskundigheid meer aandacht krijgt (de inzet van ervaringsdeskundigheid heeft een centrale rol in het landelijke Nationaal Actieplan Dakloosheid); daarnaast is er door uitvoerende organisaties (in het bijzonder De Hoofdzaak) hard gewerkt aan de bekendheid van herstel- en ervaringsdeskundigheidscursussen.

In het verlengde hiervan liggen de actiepunten ten aanzien van cliëntparticipatie, bij beleidsontwikkeling en in structureel periodiek overleg. De Hoofdzaak geeft aan dat dit op regionaal niveau door de jaren heen steeds beter wordt, en op dit moment goed wordt ingevuld. Op lokaal niveau ligt dit anders, daar is nog geen gestructureerde werkwijze tot stand gekomen, hetgeen door andere cliëntorganisaties wordt bevestigd. Dit was overigens ook geen onderdeel van de Toekomstvisie (welke zich hierin heeft beperkt tot het regionale deel). Vanuit cliëntorganisaties leeft de wens wel om ook lokaal meer betrokken te worden bij beleidsvorming. Deze organisaties zien mogelijkheden om de cliëntparticipatie beter inhoud te geven.

Daarnaast heeft de Toekomstvisie de brede doelstelling geformuleerd dat ‘iedere kwetsbare inwoner een realistische inschatting heeft van de mate waarin zij/hij in staat is tot zelfregie’. Dit wordt ten eerste geconcretiseerd in middelen voor zelfhulpgroepen en herstelwerkplaatsen en aanverwante activiteiten. Deze zijn de laatste jaren inderdaad steeds gefinancierd. Middelen zijn deels uit lokale budgetten afkomstig, vanuit de gedachte dat preventie een lokale verantwoordelijkheid is, en deels uit de regionale begroting. Er is in de afgelopen jaren meermaals met deze budgetten geschoven. Voor de continuïteit van het werk van met name De Hoofdzaak is dat ingewikkeld.

Tevens wordt in de Toekomstvisie gemikt op het vergroten van deskundigheid bij en samenwerking binnen de toegang (lokaal en regionaal). Ook hier geldt dat de lokale kennis uiteindelijk wordt gezien als een lokale verantwoordelijkheid en er vanuit de regio geen zicht is op hoe dit is ingevuld of hoe hierop is gestuurd. Voor de regio is dit meegenomen in de scholingsplannen rondom de inrichting van de het nieuwe toegangsteam.

Tot slot was er vanuit de Toekomstvisie een voornemen om cliënten beter te ondersteunen bij de aanvraag van een persoonsgebonden budget (pgb) en het verduidelijken van de regels hiervoor, inclusief betere

4. Resultaten per thema (4)

informatievoorziening voor inwoners, aanbieders en lokale teams. De regels rondom het verlenen van een pgb zijn inderdaad duidelijker uitgewerkt. In de praktijk betekent dit vooral dat er rondom BW en MO hoogst zelden met een pgb wordt gewerkt. Een goed beheer van een pgb vraagt over het algemeen behoorlijk wat zelfmanagement-vaardigheden, en juist op dat terrein kampt een groot deel van de doelgroep met problemen. Vanuit de toegang zal normaliter niet het initiatief worden genomen om de optie van een pgb op tafel te leggen.

Conclusie Thema Zelfregie

Het doel van de Westfriese gemeenten was dat kwetsbare inwoners voldoende kennis en expertise kunnen opbouwen om zodoende als volwaardige partners mee te kunnen doen bij de beleidsontwikkeling. Hierin hebben de Westfriese gemeenten grote stappen gezet: ervaringsdeskundigheid en cliëntparticipatie krijgt steeds meer een plek in beleid en uitvoering. Regionaal is men daar verder in gevorderd dan lokaal. Zelfhulp en herstel wordt structureel gefinancierd maar de vraag of dit regionaal of lokaal aangevlogen moet worden, is nog niet definitief beantwoord. Pgb's spelen hier geen rol in: er wordt niet of nauwelijks met pgb's gewerkt, met name omdat de vaardigheden die nodig zijn voor goed beheer juist bij deze doelgroep vaak slechts beperkt aanwezig zijn.

4.3 Zorginfrastructuur in de wijk

In de Toekomstvisie is het volgende ten doel gesteld:

> *De Westfriese gemeenten sturen erop dat iedere inwoner die wordt aangemeld voor MO of BW, of anderszins thuisloos is, al in beeld is bij de lokale ondersteuning. Daarnaast werken de gemeenten samen met woningcorporaties ter voorkoming van huisuitzetting. Verdere zorgen zij voor passende ambulante ondersteuning om op die manier zoveel mogelijk mensen zelfstandig thuis te laten wonen. Bij de overgang vanuit de opvang naar zelfstandig wonen wordt nazorg geboden, onder meer door het opstellen van een perspectiefplan.*

Zorginfrastructuur in de wijk is een breed thema. Binnen de jaarwerkplannen is het toegespitst op vroegsignalering en voorkomen van huisuitzetting enerzijds, en preventie van terugval door goede ambulante begeleiding na uitstroom anderzijds.

Vroegsignalering is gedurende de looptijd van de Toekomstvisie sterk doorontwikkeld, medeals gevolg van de wetswijziging op de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). Vroegsignalering van (dreigende) problematische schulden is daarin expliciet vastgelegd als (regie)taak van gemeenten (college van B&W). Er zijn geen signalen dat gemeenten uit Westfriesland deze taak niet invullen; het is een lokale taak dus hierop is verder geen regie vanuit de regio. Daarnaast is de opvolging van vroegsignalering van problematisch gedrag ondergebracht bij Vangnet & Advies, hierover meer in de paragraaf hieronder (4.4 personen met onbegrepen gedrag).

4. Resultaten per thema (5)

Ook voorkomen van huisuitzetting is lokaal ingeregeld, gemeenten hebben hierover individueel afspraken gemaakt met corporaties. Uitvoerende organisaties en gemeenten geven aan dat de samenwerking hieromtrent goed verloopt. Vanuit de Toekomstvisie was ingezet op regionale afspraken over vroegsignalering en voorkomen huisuitzetting.

Rondom de ambulante begeleiding na uitstroom worden hier en daar zorgen geuit. Het uitgangspunt is dat mensen die uitstromen uit MO en BW passende ambulante begeleiding krijgen. De eerste drie maanden (overgangsfase) ligt deze verantwoordelijkheid bij het Regionaal Toegangsteam (RT). Na deze fase moet de lokale overheid/ team de nazorg overnemen. Uitvoerende organisaties constateren verschillen in de mate waarin en welke kwaliteit nazorg wordt ingezet. Met name ten aanzien van jongeren zijn daarover zorgen. Er zijn ook zorgen over mensen die uitstromen en zelf een woning hebben gevonden, waarbij ambulante begeleiding niet verplicht kan worden.

Later in de looptijd van de Toekomstvisie, in 2021, is besloten om ook de inloopvoorzieningen GGZ vanaf 2022 uit regionale middelen te gaan financieren. Om dit verder vorm te geven is de door-ontwikkeling van de inloopvoorzieningen GGZ in 2022 als extra actiepunt in de jaarwerkplannen toegevoegd en is een regionale werkgroep gestart om hier opvolging aan te geven. In april 2023 hebben zij inhoudelijke uitgangspunten opgesteld in de uitgangspuntennotitie inloopvoorzieningen GGZ. Eén van de onderdelen van gaat over het komen tot nieuwe prijsafspraken. Zo is in het Madivosa van 6 oktober 2022 besloten om per 1 januari een nieuwe bekostigingscontructie in te voeren voor meerdere jaren. Deze zal per 1 juli 2024 ingaan.

Intermezzo: perspectiefplan

Een manier waarop is geprobeerd om uniformiteit en kwaliteit in de nazorg te organiseren is door de inzet van een uniform perspectiefplan. Het perspectiefplan is een instrument dat door het jaarwerkplan vaker wordt genoemd als instrument om een resultaat te behalen:

- Bekend raken met de nieuwe buurt / landen in de wijk
- Invulling nazorg
- Inbedden ‘model soepele overgang’ (mbt de overgang 18-/18+)
- Tijdige oriëntatie op werk en dagbesteding

Dit perspectiefplan is daadwerkelijk tot stand gekomen, in samenwerking met onder andere zorgaanbieders. Er zijn aparte perspectiefplannen voor Jeugd en voor Wmo ontwikkeld, welke zijn gestandaardiseerd en via de inkoop zijn geborgd. Hiermee zijn ze voor de hele regio van toepassing. Ze zijn terug te vinden op de site van de inkooporganisatie met toelichting op de werkwijze. Ze worden dan ook daadwerkelijk gebruikt: alle cliënten uit MO en BW stellen in samenwerking met een begeleidende organisatie een perspectiefplan op. Ook alle wijkteams van alle individuele gemeenten werken met dit plan. Hóe er met deze plannen wordt gewerkt verschilt nog wel. Het perspectiefplan bevat expliciete aandacht voor ‘Tijdige oriëntatie op werk’ via de vraag ‘wat doe je op een dag’. Er zijn echter geen specifieke vragen die zich richten op het bekend raken met de nieuwe buurt. Rondom het model soepele overgang lopen er gesprekken, dit is nog niet opgenomen in het Perspectiefplan. Het model soepele overgang is nog maar net bekend en daarmee nog niet geïntegreerd.

4. Resultaten per thema (6)

Conclusie Thema Zorginfrastructuur in de wijk

Vroegsignalering is de afgelopen jaren sterk door ontwikkeld, mede dankzij landelijke wetgeving.

Ook hier is het vraagstuk ‘lokaal of regionaal’ zichtbaar. Veel inzet op dit thema is een lokale verantwoordelijkheid, en op regionaal is er geen overzicht over inspanningen en resultaten. De GGZ inloopvoorzieningen zijn juist van lokaal naar regionaal gegaan. Hiermee wordt duidelijkheid en uniformiteit aan aanbieders en cliënten geboden en besparen lokale overheden kosten.

Rondom de kwaliteit van de nazorg zijn vragen.

Het perspectiefplan is vastgesteld, gekoppeld aan de inkoop en wordt regionaal en lokaal gebruikt. Nog niet alle gewenste onderdelen uit de Toekomstvisie zijn er expliciet in terug te vinden.

4.4 Personen met onbegrepen gedrag

In de Toekomstvisie is het thema ’personen met onbegrepen gedrag’ niet apart opgenomen, maar het is wel vanaf 2018 een thema in de jaarwerkplannen. In de Toekomstvisie zijn de volgende teksten te vinden die doelstellingen bevatten voor dit thema:

> *Het lokale netwerk in de wijk wordt verder uitgebouwd door het verder ontwikkelen van GGZ in de wijk en de ontwikkeling van een aanpak rondom personen met verward gedrag.*
> En:
> *Huurachterstanden en andere risicofactoren zoals overlast in de buurt worden vroeg gesignaleerd en de wijk- en gebiedsteams gaan hier actief mee aan de slag. Bij kwetsbare inwoners die elke hulp weigeren wordt bemoeizorg ingezet.*

Het is opvallend dat dit thema niet apart is opgenomen in de Toekomstvisie, zeker gezien de landelijke aandacht destijds voor een ‘aanpak personen met verward gedrag’ (die gemeenten verplicht in 2018 moesten opstellen). Desgevraagd geven respondenten aan dat ten tijde van het opstellen van de Toekomstvisie de focus sterk was op welzijn en welbevinden van kwetsbare inwoners, aansluitend bij de visie van de commissie Dannenberg, en dat veiligheidsvraagstukken toen even minder centraal stonden. Er wordt ook gewezen op de scheiding die er lijkt te bestaan tussen de domeinen Zorg/sociaal en Veiligheid. Men constateert relatief weinig contact tussen deze domeinen, er zijn andere uitvoerende partners bij betrokken. De organisatie van veiligheid rondom personen met onbegrepen gedrag ligt ook anders: het

4. Resultaten per thema (7)

veiligheidshuis NHN opereert bovenregionaal en daar is de aanpak personen met onbegrepen gedrag opgesteld. Er bestaat een stuurgroep Verwarde personen Noord Holland Noord (VP NHN) die bestaat uit organisaties uit het Zorg- en Veiligheidsdomein. Gemeenten zijn beperkt aangehaakt in deze structuur. Ook wordt gesignaleerd dat gebrek aan kennis over de verplichtingen vanuit de AVG maakt dat samenwerking tussen Zorg en Veiligheid soms stroef verloopt.

Respondenten geven aan dat het contact tussen Zorg en Veiligheid verbeterd zou moeten worden en dat beleid meer gezamenlijk kan worden opgesteld. Dit is breder erkend en er zijn al initiatieven genomen om hier het een en ander in te verbeteren. Zo zijn er bijvoorbeeld in enkele gemeenten sinds enige tijd ambtenaren aangesteld met zowel Zorg als Veiligheid in hun portefeuille, zij kunnen de brug vormen tussen deze werelden. Een ander voorbeeld van een initiatief op het raakvlak van Zorg en Veiligheid is de ontwikkeling van de Westfriese escalatieladder. Dit betreft een instrument dat stapsgewijs aangeeft waar een persoon zich bevindt: beginnend bij de preventieve sfeer (bijvoorbeeld kleine hulpvragen, opvoedkundige zaken), tot de stappen waarbij politie en gerechtelijke macht erbij dienen te komen.

De Toekomstvisie zet in op goede beoordeling en risicotaxatie. Er is daarom onderzoek gedaan in 2019 naar de haalbaarheid van een multidisciplinaire beoordelings- en/of opvanglocatie voor personen met acuut onbegrepen gedrag in de regio. Duidelijk geworden is dat een dergelijke voorziening niet aansluit bij wat de praktijk nodig heeft. Hetzelfde geldt voor bijzonder vervoer: ook dit is onderzocht en ook hier bleek in de praktijk geen behoefte te bestaan. Er is geen 24 uurs meldpunt in de regio.

De Toekomstvisie zet ook in op preventie en vroegtijdige signalering. Het ingaan van de Wvggz vanaf 2020 heeft hier nog meer nadruk op gelegd. Veel taken zijn belegd bij, en worden vormgegeven door, het team Vangnet & Advies. Dit team (in 2015 opgegaan in de GGD) pakt meldingen op, levert bemoeizorg en leidt toe naar specialistische zorg. Uitvoerende organisaties zien de expertise en werkzaamheden van Vangnet & Advies als één van de succesfactoren op het terrein van preventie. Aan de andere kant leggen sommige gemeenten de vraag voor welke expertise er nodig is voor cases van personen met complexe problematiek en in welke mate deze lokaal aanwezig is, of dat Vangnet & Advies hierbij nodig is. De bekostiging van de meldpunt Wvggz is een lokale aangelegenheid die ieder jaar opnieuw moet worden aangevraagd. Deze omstandigheden leiden ertoe dat het team Vangnet & Advies permanent onzekerheid ervaart over middelen en taken, en steeds nut en noodzaak van haar inzet moet uitleggen en verdedigen. Anderzijds heeft Vangnet & Advies het aantal meldingen in de periode van de Toekomstvisie bijna zien verdubbelen, en is de werkdruk flink gestegen. Deze onduidelijke en onzekere positie van Vangnet & Advies wordt erkend maar hier is nog geen oplossing voor geboden.

Er zijn nog vragen ten aanzien van de nazorg binnen de Wvggz. Nazorg in het algemeen is al een vraag, zoals in de paragraaf hierboven vermeld. Binnen de Wvggz wordt expliciet verwezen naar een zorgplan waarin niet alleen zorg

4. Resultaten per thema (8)

maar ook participatie en de voorwaarden daarvoor moeten zijn opgenomen en waar gemeenten een rol bij kunnen spelen. In de praktijk gebeurt dit niet. Hetgeen overigens ook in de rest van het land vaak een knelpunt blijkt te zijn.

De Toekomstvisie noemt de wens voor nieuw beleid voor de OGGZ en de verslavingszorg. Deze moet een leidraad gaan vormen voor de bemoeizorg en dient meegenomen te worden in de nieuwe beleidsvisie. Deze (regionale) uitgangspuntennotitie heeft echter vertraging opgelopen en is voor nu opgenomen in het jaarplan voor 2023. Het is de vraag in hoeverre hiervoor een apart beleid wenselijk is en in hoeverre dit samenvalt met een nieuwe Toekomstvisie.

Conclusie Thema Personen met onbegrepen gedrag

Eén van de doelen die de regio Westfriesland onder het thema ‘personen met onbegrepen gedrag’ had opgenomen was het uitbouwen van het lokale netwerk in de wijk door het verder ontwikkelen van GGZ in de wijk en de ontwikkeling van een aanpak rondom personen met onbegrepen gedrag. De mate waarin is ingezet op GGZ in de wijk is grotendeels een lokale aangelegenheid en valt daarmee buiten de reikwijde van de regionale aanpak.

De aanpak ‘personen met onbegrepen gedrag’ is ontwikkeld op bovenregionaal niveau. Daarbij laat de praktijk zien dat de aansluiting tussen de domeinen zorg en veiligheid beter kan. Er lopen al wel een aantal initiatieven die hierin een positieve verschil maken.

De aanpak ‘personen met onbegrepen gedrag’ is ontwikkeld op bovenregionaal niveau. Daarbij laat de praktijk zien dat de aansluiting tussen de domeinen zorg en veiligheid beter kan. Er lopen al wel een aantal initiatieven die hierin een positieve verschil maken.

De tweede ambitie rondom dit thema was om huur achterstanden en andere risicofactoren zoals overlast in de buurt vroeg te signaleren en de wijk- en gebiedsteams hiermee aan de slag te laten gaan. Bij kwetsbare inwoners die elke hulp weigeren zou bemoeizorg worden ingezet. Mede door landelijke wetgeving, heeft vroegsignalering een impuls gekregen. Er komen steeds meer casussen boven die nader onderzoek en inzet van bemoeizorg vragen. Taken zijn belegd bij Vangnet & Advies, zij constateren meer werk en meer werkdruk. Er loopt een discussie over wat lokale teams kunnen doen en wat bij Vangnet& Advies zou moeten liggen.

De nazorg zoals verplicht onder de Wvggz wordt niet geheel vormgegeven zoals gevraagd.

4. Resultaten per thema (9)

4.5 Regionale Toegang en Aanbod

In de Toekomstvisie is het volgende ten doel gesteld:

> *De Westfriese gemeenten gaan de Brede Centrale Toegang (BCT) door ontwikkelen tot een Regionaal expertiseteam kwetsbare inwoners, waarbij extra aandacht is voor monitoring, deskundigheid en faciliteiten zoals een registratiesysteem. De Westfriese gemeenten zorgen voor goede screening aan de poort tijdens de keukentafelgesprekken zodat passende ondersteuning voor de kwetsbare inwoner wordt ingezet. Daarnaast gaan zij onderzoek uitvoeren naar de aard en omvang de problematiek in MO en benodigde capaciteit en kwaliteit van de opvang.*

Toegang

Bij aanvang van de looptijd van de Toekomstvisie was de toegang tot MO en tot BW verschillend georganiseerd. De GGD beheerde via de Brede Centrale Toegang (BCT) de toegang tot MO, de toegang tot BW was bij Hoorn als centrumgemeente belegd. Gedurende de looptijd van de Toekomstvisie is toegewerkt naar de bundeling van de toegang BW en MO (en BT) in één team. In de tweede helft van 2022 zijn de randvoorwaarden uitgewerkt en is een bedrijfsplan voor het RT opgesteld. Ook is er een Dienstverleningsovereenkomst ondertekend, hiermee heeft Hoorn de opdracht gekregen om uitvoering te geven aan het RT volgens de voorwaarden en eisen. Op 1 januari 2023 is het RT van start gegaan. Het RT werkt onder verantwoordelijkheid van 1.Hoorn, het gebiedsteam van de gemeente Hoorn.

Vanuit de gemeenten wordt het proces en de totstandkoming van de regionale toegang gezien als een succes. Het is een omvangrijk project dat behoorlijk soepel met alle gemeenten is doorlopen. Er is relatief weinig discussie geweest over de manier waarop e.e.a. ingericht zou moeten worden.

Bij het gesprek met uitvoerende organisaties blijkt dat er enige onrust is over de werkwijze van het RT. Specifiek wordt gesproken over de wijze waarop casusbesprekingen plaatsvinden: uitvoerders constateren dat hun expertise bijna niet meer wordt benut. Een ander voorbeeld dat wordt gegeven is grotere druk die het RT uitoefent op cliënten om zelf ook een woning te zoeken in plaats van gebruik te maken van de uitstroomregeling, onder andere door korte indicaties. Zorgorganisaties geven voorbeelden van hoe zij overvallen zijn door de nieuwe visie en werkwijze. Het is te vroeg om te zeggen of deze andere werkwijze leidt tot structurele vraagstukken of dat e.e.a. vooral het gevolg is van de overgangsfase. Uitvoerende organisaties zijn er niet zomaar gerust op. Men hoopt uiteindelijk op een beter overzicht over interventies, voorzieningen en beleid.

Gelijk aan de huidige beleidsregels, wordt ook in het nieuwe beleid de toegang tot MO beperkt tot mensen die naast een woonprobleem ook andere vraagstukken hebben. Dit roept de vraag op hoe om te gaan met de groep spoedzoekers / economisch daklozen. Deze groep is in principe zelfredzaam maar toch komt ook binnen deze groep voor dat men echt nergens terecht kan. Dit vraagstuk is niet opgelost en wordt binnen iedere gemeente mee geworsteld.

4. Resultaten per thema (10)

Aanbod en inkoop

In de Toekomstvisie wordt benoemd dat de vraag het aanbod overtreft. In een onderzoek van bureau HHM naar gewenste voorzieningenstructuur wordt verwezen naar eerder onderzoek van bureau Significant waaruit is gebleken dat de regio Westfriesland (na de G4 gemeenten) het hoogste aantal plekken per 1000 inwoners in de MO heeft in Nederland, terwijl de vraag naar plekken MO niet afwijkt. Dat moet betekenen dat er in de regio een relatief ruim aanbod is van plekken in de MO. Ten aanzien van BW geeft dit onderzoek aan dat zowel het aantal plekken als de vraag naar BW plekken laag is. Respondenten lieten weten dat de inkoop is aangescherpt en het BW aanbod dat nu wordt ingekocht passender is. De wachtlijsten zijn een stuk korter geworden en er zijn geen signalen ontvangen over problematische wachtlijsten.

De Toekomstvisie zegt verder dat gemeenten onderzoek willen doen naar de benodigde capaciteit en kwaliteit van de opvang. Dit onderzoek is in 2022 uitgevoerd door bureau HHM. De conclusies uit dit rapport zijn verwerkt in de concept-beleidsuitgangspunten rondom BW en MO die ten tijde van deze evaluatie rond gingen. Het rapport van HHM noemt dat er met name behoefte is aan de volgende voorzieningen:

- Intramurale plekken voor cliënten met complexe problemen en ouder wordende cliënten
- Tussenvoorzieningen en extramurale plekken voor zelfstandig wonen met 24 uurs hulp / ondersteuning op onplanbare momenten beschikbaar

Uitvoerende organisaties geven aanvullend aan dat locaties waar drugsgebruik is toegestaan te beperkt aanwezig zijn.

Ook wordt benoemd dat de concentratie van locaties voor Maatschappelijke Opvang in Hoorn niet voor alle dakloze mensen passend is: de vraag ligt voor of er ook in andere gemeenten (met name in Enkhuizen) een MO locatie moet worden toegevoegd. HHM geeft verder aan dat zij samenwerking nodig achten met andere regio's in de ontwikkeling van een passend aanbod voor cliënten met een dermate bijzondere zorgvraag dat dit binnen de regio niet ontwikkeld kan worden, maar deze behoefte wordt niet herkend door onze respondenten.

Er was vanuit de Toekomstvisie voorgenomen om te gaan werken bij de inkoop met een innovatiebudget voor transformatie van de opvang en Beschermd Wonen. Ondanks dat het onderzoek naar benodigde voorzieningen pas recent is uitgevoerd, is er al eerder geïnvesteerd in nieuw aanbod. Daar zijn met name de Blokhuisgelden voor ingezet (de regio heeft in 2021 2,7 miljoen euro ontvangen). Er is met deze middelen voornamelijk ingezet op het realiseren van meer woonmogelijkheden voor de brede doelgroep psychisch kwetsbare inwoners. Het project Housing First is eind 2022 van start gegaan, en er is een traject ingezet om prikkelarme woningen te realiseren. Dat laatste traject loopt nog; er zijn her en der frustraties vanwege de lange duur ervan. Er is te zien (ook elders in Nederland) dat de lange looptijd het gevolg is van een lange zoektocht naar geschikte locaties die ook voldoende draagvlak bij omwonenden hebben. Verder is er subsidie verleend om de nachtopvang te verbeteren van slaapzalen naar twee- en eenpersoonskamers en is er met financiering uit lokale Hoornse middelen het

4. Resultaten per thema (11)

project Houvast (voor jongeren met multi-problematiek die niet meer terecht kunnen in de andere woon/opvangvormen) als pilot gestart en bestendigd. Nu deze laatste structureel is, wordt het betaald uit regionale middelen.

Tevens is er een nieuw profiel ingekocht, Beschermd Thuis. Dit product moet het gat tussen begeleiding thuis en wonen in een instelling verkleinen. Bij BT wonen cliënten in een eigen woning en is begeleiding 24 uur per dag beschikbaar. Begeleiding kan zowel gericht zijn op herstel en (weer) zelfstandig wonen, als op stabilisatie ter voorkoming van BW. BT wordt bekostigd uit regionale middelen, maar de begeleiding wordt lokaal ingericht.

Een andere slag die binnen de inkoop is gemaakt, is dat ook MO wordt ingekocht per plek (net als BW) en dus niet meer op subsidiebasis wordt gefinancierd. Daarbij wordt een vast aantal plekken wordt ingekocht (dus niet per individuele cliënt). De volgende slag is dat het product ook hetzelfde ingericht gaat worden, dat wil zeggen dat ook de cliënten in de MO meer /dezelfde begeleiding krijgen. Er is dan alleen nog een plek nodig waar kortdurend kan worden opgevangen (observatie locatie).

De inkoop is op dit moment belegd in de gemeente Hoorn. Er is de afgelopen jaren discussie geweest of dit de juiste plek is of dat het bij De Netwerkorganisatie moest worden ondergebracht. Er is onderzoek gedaan door DSP en de eerste conclusie was dat De Netwerkorganisatie de aangewezen plek is, maar momenteel is gekozen voor Hoorn vanwege de ervaring die daar is met inkoop BW en MO. In afwachting van de uitkomsten van de evaluatie van De Netwerkorganisatie, is Hoorn tot eind 2023 gemandateerd om de inkoop voor de betreffende onderdelen vorm te geven.

Voor de inkoop zijn inmiddels de beleidsregels samengevoegd en compleet (recent in 2023 afgerond). De gemeente Hoorn heeft een verordening MO en alle gemeenten hebben een up-to-date verordening BW. De inkoop is verder gestructureerd (verordening, beleidsregels, voorwaarden bij contracten, uitvoering van inkoop in 2019) zoals voorgenomen in de Toekomstvisie.

Conclusie Thema Regionale Toegang en Aanbod

Het doel was om de BCT door te ontwikkelen tot een RT, waarbij de Westfriese gemeenten zorgen voor goede screening aan de poort. Dit is gerealiseerd. Daarbij is de oorspronkelijke gedachte van een regionaal expertiseteam naast lokale teams losgelaten en is de toegang nu regionaal georganiseerd voor MO en BW. Dit is in een soepel proces tot stand gekomen.

Het nieuwe regionale toegangsteam is pas kort van start. Uitvoerende organisaties bemerken een verandering in visie en werkwijze waar zij zich niet in meegenomen voelen en vragen bij hebben. Het is nog te vroeg om te zeggen of dit alleen overgangsperikelen zijn of dat hier een groter vraagstuk ligt.

Daarnaast diende er onderzoek uit te worden gevoerd naar de aard en omvang van de problematiek in MO en de benodigde capaciteit en kwaliteit van de opvang. Dit onderzoeksrapport is recent opgeleverd. Daarvoor is al veel nieuw aanbod ontwikkeld en ingekocht is, mede dankzij de Blokhuisgelden (landelijke

4. Resultaten per thema (12)

aanpak dakloosheid 2020). Kwantitatief lijkt bestaand aanbod te voldoen, kwalitatief zijn er nog steeds gaten en behoeften.

Er ligt een vraagstuk ten aanzien van economisch daklozen

4.6 Jongeren

In de Toekomstvisie is het volgende ten doel gesteld:

> *De Westfriese gemeenten geven speciale aandacht aan de zogenoemde 18-/18+ groep en sturen dat zorgaanbieders zorgen voor kwalitatief betere overdracht van 18- naar 18+ zorg en begeleiding, onder meer door toekomstgerichte perspectiefplannen. Uitstroom van jongeren richting zelfstandig wonen is hierbij een belangrijk aandachtspunt. Daarnaast gaan gemeenten en zorgaanbieders onderzoeken hoe zij beter zicht kunnen krijgen op alle jeugd in Westfriesland met een zorg- en begeleidingsvraag.*

In de regio Westfriesland is een relatief hoog aandeel van jongeren die gebruik maakt van de voorzieningen in de MO en BW (hoger dan het landelijke gemiddelde). In het onderzoek van Breuer&Intraval (2022) worden verschillende factoren genoemd ter verklaring voor jongeren die instromen in MO en BW. Factoren die daarin onder andere worden genoemd, zijn:

- een verstoorde relatie met de ouder(s), vaak als gevolg van psychische problemen of verslaving van de ouder(s), waardoor ouders zich niet aan de zorgplicht kunnen houden;
- stijgende wachtlijsten in de GGZ waardoor het langer duurt voordat jongeren zorg krijgen;
- de kostendelersnorm (die onlangs pas verhoogd is naar 27 jaar);
- de stijgende krapte op de woningmarkt; instroom van jongeren vanuit de jeugdzorg door naar de MO door het missen van een soepele overgang.

Deze factoren met betrekking tot de instroom bestaan echter al langer en de oorzaak van de stijging van de afgelopen jaren is niet helemaal geduid. Daarnaast zijn deze factoren niet anders dan factoren voor de landelijke instroom en bieden daarmee geen verklaring voor het hoge aandeel jongeren in MO en BW specifiek in Westfriesland in vergelijking met het landelijke gemiddelde.

Wel worden er suggesties gedaan door respondenten voor het hoge aandeel jongeren in MO en BW in de regio Westfriesland, maar dit is onvoldoende om hier enige conclusie aan te verbinden. Onderzocht wordt nog hoe beter zicht kan worden verkregen op jeugd in Westfriesland met een verhoogd risico op dakloosheid of een Beschermd Wonen behoefte bij het bereiken van de volwassen leeftijd.

Wat in de gesprekken veelal naar voren komt, is dat er bij de overgang van 18- naar 18+ problemen worden ervaren, onder andere op het gebied van wonen en begeleiding en dat een soepelere overgang wenselijk is. Als mogelijke verklaring voor deze problemen wordt aangegeven dat er door de verschillende betrokkenen onvoldoende is vastgehouden aan de eerder gemaakte werkafspraken met betrekking tot de soepele overgang. Deze

4. Resultaten per thema (13)

worden nu weer opgepakt door het net gestarte RT; uitvoerende organisaties voelen zich daar weer door overvallen en zien dat er op dit moment cliënten klem komen te zitten tussen de werkwijze tot nu toe en de nieuwe werkwijze. Dit is wellicht een overgangsfase maar de betreffende cliënten kunnen daar het slachtoffer van worden. Anderzijds benoemen respondenten wel ook dat er op dit moment beweging is, terug te vinden in de concept-beleidsuitgangspunten voor MO en BW die nu de ronde doen. Uitvoerende partijen vinden deze hoopvol is en het verschil zouden kunnen maken.

De Ontwikkeltafel 18-/18+ zoals beschreven in de Toekomstvisie is vrij recent gerealiseerd. Het doel van de Ontwikkeltafel 18-/18+ is om voor alle jongeren een soepele overgang te creëren. De Ontwikkeltafel 18-/18+ vindt plaats op regionaal niveau, waar tevens gesprekken met zorgaanbieders worden gevoerd, om te bezien hoe jongeren beter voorbereid kunnen worden op uitstroom. Op dit moment krijgt de doelgroep 18-/18+ die uitstroomt drie maanden begeleiding vanuit Parlan (jeugdzorginstelling). Na deze drie maanden stopt de begeleiding, wat door de respondenten als een gemiste kans wordt ervaren.

Jongeren komen ook in aanmerking voor de uitstroomregeling. Bij de toekenning van een woning binnen de uitstroomregeling wordt geen onderscheid gemaakt in leeftijd. Voor eenieder geldt dat zij gescreend worden op de criteria die in algemene zin gelden om in aanmerking te komen voor de uitstroomregeling. Hiermee is voldaan aan het streven om de criteria te concretiseren voor jongeren uit een residentiële jeugdhulpvoorziening die in aanmerking komen voor de uitstroomregeling. Eén ander element uit het voorgestelde scenario was het onderzoeken van een eventuele doorstart van de pilot Houvast, bedoeld voor zorgmijdende jongeren vanuit residentiële jeugdhulp die buiten beeld dreigen te raken met verhoogd risico op dakloosheid en een verergering van de problematiek. Wegens de positieve resultaten heeft Madivosa in 2021 ingestemd met verlenging van de pilot met een jaar en in 2022 ingestemd met het structureel maken van deze voorziening tot 2025. Respondenten geven aan dit als zeer positief te ervaren en zijn tevreden met de structurele borging van deze pilot.

Conclusie Thema Jongeren

Het valt op dat het aandeel jongeren van cliënten MO en BW erg hoog is, ook vergeleken met andere regio's. Er is nog geen goede verklaring hiervoor gevonden. Er is wel in beeld gebracht wat huidige oorzaken zijn van dakloosheid, met specifieke aandacht voor jongeren.

Het ‘Model soepele overgang’ is ontwikkeld en de Ontwikkeltafel 18-/18+ is recent van de grond gekomen. Jongeren kunnen ook gebruik maken van de uitstroomregeling. Het project Houvast is een succes geworden en structureel geborgd en is passend voor een specifieke groep jongeren die voorheen nergens heen konden. Toch stokt het als het aankomt op een soepele overgang van 18-/18+. Zorgaanbieders geven aan dat ontwikkelingen in de pijpleiding zitten die hoopvol zijn. Het is echter nog te vroeg om te zeggen of zij ook daadwerkelijk het gewenste effect zullen hebben.

4. Resultaten per thema (14)

4.7 Wonen

In de Toekomstvisie is het volgende ten doel gesteld:

> *De Westfriese gemeenten gaan in overleg met de woningcorporaties over voldoende uitstroomplekken voor inwoners die in de MO of het BW verblijven. Op basis van een schatting die is gemaakt tijdens de werksessie van deze Toekomstvisie, zijn per jaar ruim 130 woonunits nodig om personen die kunnen uitstromen, al dan niet met ambulante begeleiding, de stap naar verdere zelfstandigheid te laten maken. In een pilot die onderdeel uitmaakt van deze Toekomstvisie worden door de woningcorporaties 100 woonplekken per jaar beschikbaar gesteld voor uitstroom uit MO en BW. Naast aandacht voor de uitstroom zal er ook veel oog zijn voor de draagkracht van de wijken waar de uitstroom plaats zal vinden. Verdergaande ambulantisering zal druk zetten op de leefbaarheid in de wijken en daar zal veel aandacht voor moeten zijn om het voor alle burgers in de wijk leefbaar te houden.*

Op 1 juli 2018 is de pilot Uitstroomregeling Bijzondere Doelgroepen Westfriesland gestart; en deze is inmiddels geen pilot meer is, maar in 2021 omgezet naar een structurele regeling). Deze uitstroomregeling betreft een samenwerking tussen woningcorporaties, zorgaanbieders en gemeenten (met vertegenwoordigers in een stuurgroep) en heeft betrekking tot de uitstroom van een aantal bijzondere doelgroepen vanuit een intramurale voorziening naar (semi) zelfstandigheid: cliënten uit MO, BW, jongeren (18+) met zorgbehoefte en intramurale jeugd en Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV'ers). Met de betrokken woningcorporaties is afgesproken dat zij jaarlijks 100 woningen beschikbaar stellen voor uitstroom van deze doelgroep uit MO en BW.

In het kader van deze regeling zijn de volgende uitstroomcijfers gerealiseerd:

Jaar	Uitstroom
2018	8
2019	43
2020	39
2021	54

Tabel 1. Uitstroomcijfers via uitstroomregeling
Bron: Uitvraag bij regio Westfriesland (2023)

De laatste jaren wordt ongeveer de helft van het afgesproken aantal woningen beschikbaar gesteld door de woningcorporaties. Tegelijkertijd zijn er ook minder cliënten aangemeld. Een deel van de verklaring kan worden gevonden in het feit dat de afgelopen jaren veel cliënten die langdurig gebruik maakten van BW over zijn gegaan naar de Wlz, waardoor er minder woningen nodig waren. Verder is er een stijgende lijn zichtbaar in het aantal mensen dat via de uitstroomregeling een woning krijgt. In gesprekken is aangegeven dat de stijgende lijn doorzet: voor 2023 wordt verwacht dat er 80 tot 100 woningen nodig zullen zijn. In het rapport van bureau HHM naar de benodigde voorzieningen in de toekomst wordt aangeven dat zij inschatten dat er uiteindelijk 150 woningen per jaar nodig zullen zijn.

De uitstroomregeling wordt door velen benoemd als één van de belangrijkste successen van de regionale samenwerking rondom MO en BW

4. Resultaten per thema (15)

Toekomstvisie. Dankzij deze regeling is er een duidelijk proces voor uitstroom voor de mensen die echt niet op een andere manier aan een woning kunnen komen en hierdoor komen er ook woningen beschikbaar voor deze groep. Bovendien is in dit proces een selectie aan de voorkant, is ondersteuning op maat verplicht en wordt er gemonitord. Men ziet weinig terugval. Er wordt wel gesignaleerd dat de uitvoering van de regeling per gemeente en per corporatie (met name in het tweede kansenbeleid) nogal kan verschillen. Hetgeen soms leidt tot onduidelijkheid en vertraging .

Enerzijds vindt men het feit dat de coördinatie van de uitstroomregeling belegd is bij het RT positief omdat uitstroom daarmee een meer gedeelde verantwoordelijkheid van de regio is geworden. Anderzijds heerst er in het veld het gevoel dat met het beleggen van de uitstroomregeling bij het RT, er ook sprake is geweest van het aanscherpen van het beleid en de criteria. Gemeenten geven echter aan dat er geen nieuwe samenwerkingsovereenkomst is opgesteld, maar dat het RT terug heeft gegrepen op de oorspronkelijke afspraken en deze regels nu toepast zoals destijds opgesteld. Er zijn dus geen nieuwe criteria/eisen gekomen, hoewel het veld het wel als strenger ervaart. Dit jaar (2023) heeft het RT enige tientallen aanvragen afgewezen, veelal op afwezigheid van bewijs voor het zelf zoeken naar een woning (wat niet wil zeggen dat cliënten dit niet hebben gedaan). Dit betekent voor cliënten dat ze weer achteraan de wachtlijst moeten aansluiten. De nadruk op het zelf vinden van naar een woning wordt ook als een nadeel gezien, omdat aan deze route geenvoorwaarden voor begeleiding kunnen worden verbonden. Daardoor raken sommige cliënten na uitstroom uit beeld.

Er is nieuwe wetgeving in de maak, die tijdelijke huurcontracten gaat verbieden. Dit kan een bedreiging zijn voor de uitstroomregeling, waar in eerste instantie het huurcontract tijdelijk is. Het wetgevingsproces is nog niet doorlopen en het is wachten op definitieve regelgeving.

In de Toekomstvisie is ook aangegeven dat de gemeenten meer overzicht willen krijgen op bestaande voorzieningen en of dat nog past bij de behoeften De paragraaf ‘regionaal aanbod’ hierboven gaat hier nader op in. Ook is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden die woningdelen, woningsplitsen en kamerverhuur kunnen bieden (Wyzer, 2021). Aansluitend bij het overzicht op aanbod zou er volgens de Toekomstvisie gestreefd worden naar een investeringsagenda voor kleinschalige woonvormen per gemeente; en in dat kader zou er een werkconferentie woonvoorzieningen en investeringsagenda plaatsvinden. Deze agenda's konden niet getoond worden en de conferentie heeft niet plaatsgevonden. Zoals boven al benoemd, is er wel geïnvesteerd in woonvoorzieningen (onderzoek, verblijfsvoorzieningen en zelfstandige woonvormen), mede dankzij de Blokhuisgelden.

Het voornemen in de Toekomstvisie om veel oog te hebben voor de draagkracht van de wijk is onverminderd urgent: men constateert dat gedurende de jaren de draagkracht van een wijk een steeds groter vraagstuk is geworden. Verschillende wijken zijn al zwaarbelast met inwoners die veel problemen hebben. Door verschillende landelijke ontwikkelingen (denk bijv. aan de extramuralisering en het groeiend aantal asielzoekers) krijgen corporaties steeds meer vragen om bijzondere doelgroepen te huisvesten (zo laat de Leefbaarheidsrapportage 2022 van Woningstichting Het Grootslag zien

4. Resultaten per thema (16)

dat nu 37% van de woningen aan bijzondere doelgroepen wordt toegewezen).

Conclusie Thema Wonen

De uitstroomregeling is in 2018 als pilot gestart en in 2021 omgezet tot een structurele regeling. Doelstelling is gerealiseerd en respondenten constateren dat de uitstroomregeling daadwerkelijk veel bijdraagt aan de verbetering van de uitstroom van cliënten uit BW en MO. Er is, zoals voorgenomen, onderzoek gedaan naar overzicht van woonvoorzieningen en naar de toekomstige behoefte en mogelijkheden.

Het vraagstuk met betrekking tot draagkracht in de wijk waar de uitstroom zal plaatsvinden, is in de loop der jaren dringender geworden. De maatschappelijke ontwikkelingen kunnen negatieve consequenties hebben voor het aantal woningen dat beschikbaar gesteld kan worden aan mensen die uitstromen uit BW en MO.

4.8 Werk en dagbesteding

In de Toekomstvisie is het volgende ten doel gesteld:

> *De kwetsbare inwoners hebben laagdrempelige en gebruiksvriendelijke toegang tot informatie nodig en ondersteuning op maat nodig bij het vinden van informatie op onder andere de leefgebieden [….] werk, dagbesteding, [….]*

Het voornemen vanuit de Toekomstvisie was om vooral in te zetten op de informatievoorziening: zorgen dat kwetsbare bewoners weten wat er is en waarvan zij gebruik kunnen maken. In de jaarwerkplannen is dit door vertaald naar een streven naar afstemming van het beleid op het gebied van dagbesteding en werk tussen gemeenten onderling. Daarbij zou er overzicht moeten komen van de gehele keten van ontmoeten, (arbeidsmatige) dagbesteding, vrijwilligerswerk en betaald werk en deze voorzieningen beter gespreid zouden worden. Bij inkoop zou gelet worden op voorzieningen die passen bij de doelgroep met zware problematiek.

Een deel van de beoogde uniformiteit wordt gerealiseerd omdat een deel van de cliënten (iedereen met een arbeidswens waarvan verwacht wordt dat zij binnen 5 jaar aan de slag kunnen) wordt begeleiddoor Werksaam. In 2015 is er een gemeenschappelijke regeling voor Westfriesland tot stand gekomen, welke bepaalt dat Werksaam deze groep begeleidt richting werk en dagbesteding. Er is de wens om deze groep met een uniforme werkwijze te bejegenen, waar eerste stappen inmiddels in zijn gezet. Zo is dit methodisch werken vorig jaar gelanceerd.

Naast de inzet van Werksaam wordt dagbesteding op indicatie gezamenlijk ingekochte via De Netwerkorganisatie.

Voor de onderdelen ontmoeten, vrijwilligerswerk en soortgelijke informele voorzieningen (oftewel de nuldelijnszorg) moeten de individuele gemeenten, als het gaat om de informele voorzieningen (oftewel: de nuldelijnszorg), op lokaal niveau ieder een eigen werkwijze en set voorzieningen creëren. Hier

ontbreekt het overzicht. Er kon ook geen overzicht beschikbaar worden gesteld van de gehele keten in de regio/tussen gemeenten. Ondanks dat in de jaarrapportage van 2021 wel al was opgenomen dat de Westfriese gemeenten meer inzicht zouden willen krijgen in het gebruik van alle voorzieningen en daarbij de behoefte van de gebruikers. Er is vanuit gemeenten wel interesse een 'n dergelijk overzicht.

Hierbij moet opgemerkt worden dat de sturing op dit onderwerp heeft ontbroken door personele problemen. In de jaarwerkplannen staat al aangegeven dat de beoogde resultaten ten aanzien overzicht op voorzieningen niet geheel behaald zijn. In het perspectiefplan is wel een vraag rondom dagbesteding opgenomen. Dit wil overigens niet zeggen dat gemeenten niet hebben geïnvesteerd in begeleiding van deze tweede groep cliënten en het zegt ook niets over de kwaliteit van begeleiding van deze groep. In Hoorn wordt bijvoorbeeld sinds een aantal jaren gewerkt met participatiecoaches in het wijkteam, die juist voor de tweede groep cliënten aan de slag gaan met dagbesteding en vrijwilligerswerk. Er wordt daarmee in dit rapport geen uitspraak gedaan over de kwantiteit en kwaliteit van voorzieningen en ondersteuning. Hier wordt enkel geconstateerd dat de doelstellingen van de Toekomstvisie over informatievoorziening en afstemming van beleid en voorzieningen niet geheel zijn gerealiseerd. Er kan daarmee ook geen uitspraak worden gedaan over hoe goed voorzieningen zijn verspreid en of er in de regio ook voldoende aanbod is voor de doelgroep met zware problematiek.

Conclusie Thema Werk en dagbesteding

Begeleiding naar werk wordt geboden door Werksaam en dagbesteding op indicatie wordt regionaal ingekocht. Overige onderdelen van de keten (vooral de nuldelijnszorg) zijn een lokale aangelegenheid en regionaal is hier geen zicht op of overzicht van. Er is daarmee beperkte toegang tot informatie voor cliënten tot informatie over werk en dagbesteding.

Er wordt via het perspectiefplan aandacht aan werk en dagbesteding besteed door alle aanbieders en sociale teams.

4.9 Financiën en schulden

In de Toekomstvisie is het volgende ten doel gesteld:

> *De Westfriese gemeenten richten regionaal één loket in voor dak- en thuislozen en mensen die uitstromen vanuit intramuraal verblijf naar zelfstandig wonen. Daarnaast voeren zij actief beleid om procedures en formulier te vereenvoudigen en overgangen naar zelfstandig wonen sneller te laten verlopen. Ook onderzoeken zij hoe het afgeven van een briefadres kan worden versneld. Tenslotte gaan zij samen met woningcorporaties een 'nieuwe kansen beleid' formuleren voor mensen die eerder zijn vastgelopen in de hulpverlening, maar bij wie nieuwe aanknopingspunten zijn voor herstel en stabiliteit.*

4. Resultaten per thema (18)

Eén van de doelstellingen uit de Toekomstvisie betrof het inrichten van een regionaal loket voor uitstromers uit een intramurale voorziening richting zelfstandig wonen. Dit loket is niet als een apart op zichzelf staand onderdeel gerealiseerd, maar is opgetuigd als onderdeel van het RT. Het RT is verantwoordelijk voor de begeleiding van cliënten richting uitstroom en voor een bepaalde periode daarna. Op de vraag of dit loket hiermee voldoende ingericht is, wordt positief gereageerd.

Sinds 1 januari 2022 is elke gemeente verplicht om een briefadres te verlenen als een inwoner daar niemand anders voor heeft. Het afgeven van een briefadres is een lokale aangelegenheid; de gemeente waar men verblijft, is verantwoordelijk voor het afgeven van een briefadres. De gemeente Hoorn heeft voor het briefadres geen centrumfunctie, maar het is wel zo dat de meeste briefadressen voor dak- en thuislozen in Hoorn worden uitgegeven. Andere gemeenten hebben de werkwijze van Hoorn overgenomen en ze hebben dit inmiddels bijna allemaal geregeld.

In de vereenvoudiging van de procedures en formulieren zijn er een aantal stappen gezet. Er is een focus gelegd op laaggeletterdheid en er is werk gemaakt van de aanpassing van de formulieren naar B1-niveau. De uitstroomregeling heeft in een aantal gevallen geholpen om duidelijkheid te creëren welke stappen er genomen moeten worden om zelfstandig te gaan wonen. Er is een uniforme regeling opgezet voor de aanvraag van bijzondere bijstand. Dit zijn kleine stapjes in de goede richting. De overgang van verblijf naar zelfstandig wonen blijft een complex proces waar veel regels en instanties bij betrokken zijn, en die door partijen als tijdrovend worden ervaren

Een ander voornemen uit de Toekomstvisie betrof het formuleren van een ‘nieuwe kansen beleid’ door gemeenten en woningcorporaties. Dit gezamenlijke ‘nieuwe kansen beleid’ is niet tot stand gekomen , corporaties volgen hierin nog ieder hun eigen regels..

Daarnaast zijn gemeenten bezig geweest met de implementatie van nieuwe wetgeving met betrekking tot vroegsignalering. Dit had geen expliciete plek in de Toekomstvisie maar is een ontwikkeling die bijdraagt aan het beperken van problematische schulden.

Conclusie Thema Financiën en schulden

De inrichting van één regionaal loket voor dak- en thuislozen en mensen die uitstromen vanuit intramuraal verblijf naar zelfstandig wonen was één van de doelstelling op dit thema. Dit is niet gerealiseerd. Wel is het geborgd in het RT en hierdoor is er geen behoefte aan een apart loket voor uitstromers nu het nieuwe toegangsteam van start is. Deze doelstelling is daarmee afdoende gerealiseerd.

Rondom het briefadres hebben de meeste gemeenten het vereiste geregeld, en daarmee is door de meeste gemeenten opvolging gegeven aan de wens om versnelling aan te brengen in het afgeven van een briefadres.

In de vereenvoudig van procedures en formulieren zijn stappen

4. Resultaten per thema (19)

gezet, maar alle administratieve vereisten blijven voor partijen zwaar wegen.

Er is geen regionaal afgesproken 'nieuwe kansen beleid'.

4.10 (Regionale) samenwerking

In de Toekomstvisie is het volgende ten doel gesteld:

De Westfriese gemeenten hebben een convenant ondertekend om gezamenlijk op te trekken in de organisatie van MO en BW tot 2020. Vanaf 2020 verandert de financiering van MO en BW en krijgt iedere gemeenten zelf de middelen hiervoor. De Westfriese gemeenten spreken de intentie uit om ook na 2020 regionaal samen te werken op onderdelen die gezien de schaalgrootte of het benodigde deskundigheidsniveau zich niet lenen voor een lokale aanpak. Over de precieze invulling van deze samenwerking worden in de komende periode afspraken gemaakt.

Er is in Westfriesland een breed ingezette samenwerking tussen de gemeenten op vele terreinen via het Pact Westfriesland. In 2018 is het eerste Pact Westfriesland geëvalueerd. Eén van de conclusies is dat het Pact "een enorme stimulans is geweest om saamhorigheid en verwantschap te ontwikkelen". Kortom: al langere tijd (al voor de Toekomstvisie) zoeken de gemeenten elkaar op in meerdere dossiers en daarmee zijn de gemeenten (zowel ambtelijk, als politiek-bestuurlijk) gewend aan regionale samenwerking en de bijbehorende werkwijzen. Er is bovendien de laatste jaren geïnvesteerd in professionalisering van de samenwerking tussen de gemeenten (breed, niet specifiek op het onderwerp BW/MO).

Desgevraagd geven meerdere respondenten aan dat de regionale samenwerking een succesvol onderdeel van de Toekomstvisie is. Men ervaart dat de structuur goed is ingericht (ambtelijk en bestuurlijk) en dat de integrale benadering van deze doelgroep erg fijn is. Er zijn korte lijntjes tussen de betrokken ambtenaren, zij zien ambtenaren van andere gemeenten op dit dossier als directe collega's.

Het scenario voor regionale samenwerking dat werd voorzien in de Toekomstvisie in 2017 luidt: intensieve samenwerking met behoud van lokale autonomie op grote delen van de uitvoering. Dit scenario is grotendeels gerealiseerd.

Er is van het scenario afgeweken op het onderdeel toegang. In de Toekomstvisie wordt bij de scenario-indeling vermeld dat dit nader in te vullen is, bij de uitwerking wordt voorzien dat de toegang tot BW en MO een lokale bevoegdheid is. Uiteindelijk is de toegang regionaal vormgegeven. Wel met een sterke lokale poot: lokale teams doen de intake en werken met een instrumentarium dat er op is gericht om opname in instellingen zoveel mogelijk te voorkomen. De regionale toegang is pas aan zet als er lokaal geen mogelijkheden meer zijn. Het proces naar het besluit om de toegang regionaal te organiseren is soepel verlopen en heeft breed draagvlak. Dit bevestigt het beeld van een goede regionale samenwerking.

4. Resultaten per thema (20)

Hierbij kan opgemerkt worden dat de regio in de gelukkige omstandigheid is dat er meer rijksmiddelen voor BW en MO beschikbaar kwamen, en worden, gesteld dan nodig waren/zijn: de regio houdt geld over. Dit helpt om de samenwerking soepel te houden.

Eén van de elementen uit het voorziene scenario dat nog niet is gerealiseerd is, zijn regionale afsprakenkaders voor preventie (vroegsignalering, vroegtijdige interventies) waarbij de uitvoering lokaal ingericht wordt. Hierboven is al vaker gerefereerd aan het feit dat preventie als een lokale taak wordt gezien. Er zijn regionale afsprakenkaders voor onderdelen van preventie (voorkomen huisuitzetting, bemoeizorg, inloop GGZ) maar veel is lokaal bepaald. Er is de laatste tijd wel een discussie gaande over in hoeverre men hier ook regionaal samen in kan optrekken, maar dit is in een pril stadium. Respondenten benoemen bovendien dat het ergens ook als logisch wordt ervaren dat het lokaal geregeld wordt, daar is men immers bekend met de doelgroep en weet men wie daar terechtkomt. Respondenten geven verder aan dat zij niet of beperkt weten hoe andere gemeenten hun preventie hebben ingericht: noch de preventieve taken noch het flankerend beleid, en zij ervaren dit veelal als een gemis. Zij geven aan dat hierin overzicht mist en uitwisseling hiervan interessant zou zijn. Ten eerste is het moeilijk om van elkaar te leren: succesvolle aanpakken worden weinig met elkaar gedeeld. Zo is bekend dat uit Koggenland bijzonder weinig mensen instromen in BW, maar voor andere gemeenten is niet inzichtelijk hoe zij dit realiseren. Ten tweede kunnen gemeenten elkaar niet aanspreken indien door gebrekkige preventie de instroom hoog is of zou toenemen. Uitvoerende organisaties wijzen erop dat de lokale verantwoordelijkheid voor preventie betekent dat het in iedere gemeente anders is georganiseerd. Het is voor hen lastig om goed op te hoogte te blijven van voorzieningen en alle veranderingen daarin, en ook lastig om hun werkzaamheden op iedere plek op een andere manier in te moeten richten.

De monitoring van instroom en verblijf is regionaal belegd. De invulling hiervan is de afgelopen jaren sterk verbeterd voor Beschermd Wonen. Hiervoor worden al langere tijd gegevens structureel bijgehouden. Voor MO is dit nog beperkt. Nu de toegang voor MO is overgegaan naar het RT én er landelijk een monitor dakloosheid wordt opgezet, zijn de randvoorwaarden voor goede monitoring van MO aanwezig.

Bij de gesprekken over de regionale samenwerking is de positie van Hoorn ter sprake gekomen. Hoorn is van oudsher de centrumgemeente, en heeft daarmee van nature een kartrekkersrol gehad en veel kennis opgebouwd. Dit heeft ook tot verschillende beelden in andere gemeenten geleid: in andere gemeenten ontstond soms het gevoel dat Hoorn alles bepaalde en er kon worden getekend bij het kruisje, en bij Hoorn gold dat zij de ervaring hadden dat zij altijd het werk moesten doen. Met de doordecentralisatie is de positie van andere gemeenten versterkt en is meer geïnvesteerd in afstemming en draagvlak. Respondenten menen dat dit beeld langzamerhand minder aanwezig is.

In het verlengde van regionale samenwerking wordt hier nog de bovenregionale samenwerking aangestipt. Westfriesland behoort tot de kleinste regio's voor BW/MO van Nederland (naar inwoneraantal). Dat geldt

4. Resultaten per thema (21)

voor meer Noord-Hollandse regio's. In de Toekomstvisie wordt mede daarom de wens uitgesproken voor een onderzoek naar spreiding van specialistische verblijfsvoorzieningen over de Noord-Hollandse regio's. Het eerder genoemde rapport van HHM gaat hier op in, en beveelt dit aan. Respondenten geven echter aan dat zij hier nog niet van overtuigd zijn. Hun beeld is dat cliënten met bijzondere behoeften op dit moment goed een plek kunnen krijgen. Er is contact op bovenregionaal niveau, maar dit beperkt zich vooral tot uitwisseling. Het woonplaatsbeginsel in de wetgeving rondom BW vraagt wel aandacht. Er zijn meerdere cliënten die vanuit een andere regio in Westfriesland willen uitstromen naar een woning en omgekeerd. Er is nog discussie in het parlement over dit woonplaatsbeginsel.

Conclusie Thema Regionale samenwerking

De regio Westfriesland heeft al een langere traditie van samenwerking, waar de Toekomstvisie een resultaat van is.

In de samenwerking is er een keuze gemaakt voor het primaat van het lokale op de preventie en nazorg. In de praktijk betekent dat dat er geen overzicht is van de inspanningen en resultaten daarop.

De monitoring van BW heeft in de loop van de Toekomstvisie een grote verbeterslag meegemaakt. Monitoring van MO gaat opgepakt worden door het RT en kan meevaren op de landelijke monitor MO

De behoefte aan regionale samenwerking is op dit moment vooral afhankelijk van de uitkomst van de landelijke discussie over het woonplaatsbeginsel.

5. Uitvoerbaarheid Toekomstvisie (1)

Naast een evaluatie van de resultaten van alle inspanningen die waren gepland en uitgevoerd, is ook gevraagd om te reflecteren op de uitvoerbaarheid van de huidige Toekomstvisie, en wat daarvan geleerd kan worden. Dit hoofdstuk gaat op deze vraag in.

De vraag naar uitvoerbaarheid wordt uitgewerkt aan de hand van de criteria van het model van Knoster. Dit is een bekend model dat aangeeft welke elementen van belang zijn voor de uitvoerbaarheid van een plan / die nodig zijn om een plan succesvol uit te kunnen voeren.

Het model van Knoster ziet er als volgt uit:

Afbeelding 1. Model van Knoster: voorwaarden voor een geslaagde implementatie

Voor een uitvoerbaar plan moeten alle voorwaarden op orde zijn. Hieronder lopen we deze voorwaarden langs voor de huidige toekomstvisie en wat daar van geleerd kan worden.

5.1 Visie

Uitvoering is gebaat bij duidelijkheid over missie, visie, gewenste effecten, wat willen we bereiken? Is de visie en het gewenste effect niet bekend, dan is het waarom en waartoe niet duidelijk. Er zal verwarring ontstaan: “waarom zouden we dit doen?”

Gewenst effect en normen

De visie achter de Toekomstvisie wordt gevormd door het rapport Dannenberg. Dat is destijds breed omarmd en heeft nog steeds relevantie. Hierop hebben partijen zich verbonden en dit is terug te vinden in de geplande acties. Wat wel mist voor de Toekomstvisie van Westfriesland is een scherpe omschrijving van wat de Toekomstvisie nu precies beoogt. In de Toekomstvisie staat dat het uiteindelijke doel (effect) is “dat kwetsbare bewoners herstellen en versterken van eigen regie en bij participatie in de samenleving”(p. 4 tweede alinea). Verderop staat “een brede en integrale uitwerking voor de taken MO en BW” (p. 7). Het is niet helemaal duidelijk of verslavingsbeleid en OGGZ daar dan ook onder valt. Uit het vervolg van het plan kan afgeleid worden dat de toekomstvisie zich specifiek en alleen richt op inwoners die (risico lopen om te belanden) in MO en BW.

Daarbij, en misschien voor sturing en uitvoerbaarheid zeker zo belangrijk, is voor dit gewenste effect niet omschreven wat er bereikt moet zijn. Anders gezegd: er is niet bepaald wanneer men tevreden kan zijn, de normen.

5. Uitvoerbaarheid Toekomstvisie (2)

Intermezzo: aantal cliënten MO en BW

Het feit dat deze normen er niet zijn, maakt dat er in een evaluatie als deze gezocht moet worden naar waar cijfers van het aantal cliënten dat in MO en BW een plek moet krijgen. Intuïtief horen ze wel in een evaluatie als deze thuis, maar deze kunnen niet gekoppeld worden aan doelstellingen.

Voor de compleetheid worden deze cijfers hier toch gegeven. Dat wil zeggen, voor zover beschikbaar. Cijfers rondom BW zijn de afgelopen jaar door de regio Westfriesland bijgehouden in een dashboard. Voor MO is dit tot op heden nog niet het geval. Deze gegevens werden tot vorig jaar namelijk door de GGD bijgehouden. Het streven is om ook voor MO dit via een dashboard in te gaan richten, om het zo inzichtelijk te maken. De komst van de monitor Dakloosheid vanuit het ministerie, gestart in 2022 en dit jaar doorontwikkeld, zal daarvoor een stimulans zijn.

Jaar	Instroom (toegelaten tot) MO	Aanmeldingen 18 – 23 jarigen
2018	212	-
2019	232	94
2020	185	105
2021	148	95
2022	161	90

Tabel 2. Cijfers Maatschappelijke Opvang regio Westfriesland
Bron: Uitvraag bij regio Westfriesland (2023)

Jaar	Aantal unieke cliënten	Aantal toewijzingen
2019	194	388
2020	212	302
2021	189	280
2022	153	244

Tabel 3. Cijfers Beschermd Wonen regio Westfriesland
Bron: Uitvraag bij regio Westfriesland (2023)

Het is positief dat cijfers dalen. De daling in aantal cliënten BW wordt zeker mede veroorzaakt doordat cliënten uit BW toegang hebben gekregen tot de Wlz.

Looptijd en bekendheid

De Toekomstvisie omvat een periode van 5 jaar. Het grootste deel van de respondenten, allen die nu betrokken zijn bij de sturing en uitvoering, was niet werkzaam op de plek toen het plan werd opgesteld en was daardoor niet betrokken bij de planvorming. De Toekomstvisie is bij velen niet bekend.

5.2 Draagvlak, belangen

De uitvoerbaarheid van een plan is gebaat bij draagvlak bij alle relevante partijen. Indien er belangen zijn die strijdig zijn met de plannen is dat een bedreiging voor uitvoerbaarheid. Zonder draagvlak of strijdige belangen levert het weerstand op.

5. Uitvoerbaarheid Toekomstvisie (3)

Draagvlak

Er is bij de totstandkoming van de opstelling van het Toekomstvisie veel geïnvesteerd in draagvlak en consensus. Respondenten die hierbij betrokken zijn geweest herinneren zich de energie die dit proces genereerde, de urgentie die werd gevoeld, de interesse in het onderwerp en het ruime aantal sessies dat hier aan is gewijd. Zowel vanuit gemeenten als vanuit het uitvoerend veld is hieraan bijgedragen. Men kijkt hier positief op terug.

Belangen: lokaal versus regionaal

Binnen de huidige Toekomstvisie is afgesproken dat preventie (grotendeels) de verantwoordelijkheid is van de lokale gemeenten; zie ook paragraaf 4.10. Ook nazorg is in grote mate de verantwoordelijkheid van de lokale infrastructuur. Respondenten binnen gemeenten (ambtelijk en bestuurlijk) staan nog steeds achter dit uitgangspunt. Uitvoerende organisaties zijn hier minder enthousiast over. Zij worden geconfronteerd met alle verschillen en de wijzigingen daarin zijn niet altijd bij te houden of te overzien. Binnen de gemeente wordt wel aangegeven dat er ook tussen gemeenten weinig zicht is op wat andere gemeenten doen en hoe succesvol dat is. Dit kan problematisch worden wanneer een gemeente zich onvoldoende of ineffectief inspant: de toestroom naar MO en BW neemt dan toe waardoor de regio (lees: ook de andere gemeenten) dan het gevolg van moeten dragen. Hetzelfde geldt voor de nazorg: als dat ergens niet op orde is kan de hele regio daar het effect van gaan voelen. Men onderkent dit risico maar de discussie over hoe dit te ondervangen is wordt nog niet structureel gevoerd. Elders in Nederland zijn hier aanpakken in ontwikkeld die interessant zouden kunnen zijn voor Westfriesland. In een regio elders is bijvoorbeeld gezamenlijk een minimumniveau van preventieve voorzieningen bepaald, en verantwoorden gemeenten naar elkaar hoe zij dit niveau borgen.

Naast dat gemeenten een negatief effect zouden kunnen ervaren van als een andere gemeente de preventie niet goed voor elkaar krijgt, missen gemeenten ook een positief effect. Indien er in een andere gemeente iets wordt bedacht dat heel goed blijkt te werken, is dat ook niet bekend en kan daar dus niet van geleerd worden. Binnen het ambtelijk apparaat wordt dit ook erkend en uitgesproken dat het interessant zou zijn om meer van elkaar te leren.

5.3 Plan

Uitvoerbaarheid vraagt om een goed plan, om een planmatige aanpak, met duidelijke en concrete acties. Zonder goed plan ontstaat er chaos.

Het implementatieplan behorende bij de Toekomstvisie is gedetailleerd en omvat een aanzienlijk aantal te behalen doelstellingen. Het is destijds nadrukkelijk het streven geweest om concreet te zijn, om de doelstellingen te vertalen in acties en resultaten die daadwerkelijk uitgevoerd konden worden. Dat is tot in detail uitgevoerd. Er zijn gedetailleerde jaarplannen waar per onderdeel is aangegeven wie thema-verantwoordelijk en actiehouder is, wat beschikbare middelen zijn en in hoeverre resultaten zijn behaald. Er is planmatig gewerkt.

Het grote voordeel is dat hiermee voortgang en resultaten strak bewaakt en gemonitord kunnen worden. En dat is ook gebeurd in de afgelopen jaren: jaar

5. Uitvoerbaarheid Toekomstvisie (4)

op jaar zijn er uitgebreide overzichten van alle acties en de mate waarin deze gerealiseerd zijn opgesteld. Een mooi voorbeeld van goed projectmanagement. De Toekomstvisie is daarmee geen papieren tijger en het implementatieplan ligt niet ergens in een la te verstoffen. Er is daadwerkelijk actie ondernomen op een groot deel van alle voorgenomen onderdelen.

De keerzijde hiervan is dat de mensen die er mee moesten werken het plan steeds meer hebben ervaren als een keurslijf en als een focus op allerlei details die gedurende de jaren steeds minder relevant werden. Zij hebben behoefte aan minder details, meer focus op centrale issues en meer mogelijkheden om tussentijds bij te sturen.

De doelen of jaarwerkplannen zijn niet ergens gedurende de looptijd van de Toekomstvisie herijkt. Er zijn halfjaarlijks rapportages geschreven en deze zijn besproken, maar er is geen integrale evaluatie van de jaarwerkplannen geweest met als doel de voorgenomen acties te beoordelen op relevantie en succes en deze waar nodig bij te stellen.

Wat opvalt in het huidige implementatieplan is dat het voor het overgrote deel bestaat uit acties die door de gemeenten (al dan niet in regioverband) uitgevoerd moeten worden. Daarmee ontstaat het beeld dat als de gemeenten niets doen, er niks gebeurt. Of met andere woorden: de inzet van uitvoerende organisaties op dezelfde thema's is niet zichtbaar. Om een voorbeeld te geven: het project Welkome Wijk is niet in de hele regio uitgevoerd, maar slechts in twee gemeenten. In één gemeente is het bij een eerste pilot gebleven. Daarmee lijkt alsof er weinig is gedaan aan het verminderen van stigma's van mensen met een psychische kwetsbaarheid. In gesprek met uitvoeringsorganisaties blijkt dat anders: zij doen ook veel aan de bestrijding van vooroordelen bij omwonenden.

Het huidige plan is opgebouwd rond 10 thema's, die verschillend van aard zijn: levensdomeinen, organisatorisch, doelgroepen, voorzieningen. Deze indeling lijkt vrij willekeurig.

5.4 Financiën/middelen

Zonder de nodige middelen is een plan niet uitvoerbaar. Zonder middelen ontstaat er vooral frustratie.

De regio Westfriesland verkeert in de gelukkige omstandigheid dat de middelen die beschikbaar zijn voor de uitvoering van taken rondom MO en BW al jaren ruimschoots voldoende zijn:

Jaar	Inkomsten Rijk	Eigen bijdragen	Uitgaven	Resultaat
2018	13,3 mln	600.000	12 mln	2,1 mln
2019	14,4 mln	600.000	12,4 mln	2,6 mln
2020	15,8 mln	558.000	15,8 mln	0,7 mln
2021	12,7 mln	225.000	10,6 mln	2,3 mln
2022	12,3 mln	160.000	10 mln	2,3 mln

Tabel 4. Jaarlijkse financiële middelen MO en BW regio Westfriesland
Bron: Rapportages 2018 – 2022. Uitvoering Toekomstvisie Kwetsbare Inwoners 2018 – 2023.

5. Uitvoerbaarheid Toekomstvisie (5)

De inkomsten na zijn 2020 met een sprongetje gedaald. Oorzaak is vooral de uitstroom van een deel van de doelgroep uit BW naar de Wlz. Dit betekende ook minder uitgaven, waardoor het resultaat in grote mate vergelijkbaar is gebleven. Binnenkort verandert het landelijke verdeelmodel, van historisch naar objectief verdeelmodel. Dit is voor de regio gunstig: naar verwachting komt er ongeveer 20% aan inkomsten bij.

Op 1 januari 2020 bedroeg de reserve 6,495 miljoen euro. In 2019 heeft DSP een onderzoek uitgevoerd naar deze reserves en door DSP is geadviseerd om per jaar af te bouwen, van beginnend met 15% van de Rijksinkomsten, naar 10% van de Rijksinkomsten, naar 5% van de Rijksinkomsten. Deze afbouw is uitgevoerd.

Deze gezonde financiële situatie maakt dat het implementatieplan in ieder geval qua financiën uitvoerbaar is geweest. Wel is te zien dat er een aantal interventies gedurende het project is bestempeld als 'lokale verantwoordelijkheid' en daarmee uit het implementatieplan zijn gevallen. Bijvoorbeeld het project Welkome Wijk.

5.5 Menskracht, competenties en vaardigheden

Uitvoerbaarheid wordt in hoge mate bepaald door de vraag of de menskracht hiervoor aanwezig is, en of mensen kunnen doen wat er van hen wordt verwacht. Voor de Toekomstvisie betekent dit ten eerst de menskracht om de uitvoering aan te sturen (vanuit de projectgroep) en de menskracht om alle werkzaamheden binnen alle activiteiten uit te voeren.

Over het algemeen is de projectgroep goed bemenst. Op het onderdeel werk- en dagbesteding is dat niet het geval en daar is dan ook te zien dat veel beoogde resultaten niet zijn behaald. Voor de uitvoering van alle activiteiten is het personeelstekort in de zorg een serieus vraagstuk. Er is ook een hoog verloop in de lokale teams die een belangrijke rol spelen bij de uitvoerbaarheid.

Kennis en vaardigheden zijn ook belangrijk. Het huidige implementatieplan bevat veel interventies die bestaan uit het vergroten van kennis van toegangsteams, uitvoerende organisaties en cliënten. Het eerder genoemde tekort aan zorgprofessionals en het hoge verloop onder met name maar niet alleen zorgprofessionals maakt dat training en scholing ook herhaald moet worden. In gesprekken blijkt dat het moeilijk te overzien is of deze trainingen, bijeenkomsten en informatiematerialen allemaal zijn gerealiseerd. Er is geen overzicht over de kennis in de keten en of deze -op orde is en op orde blijft. Indien scholing / kennisversterking als apart onderdeel was opgenomen waarbij al deze interventies bij elkaar waren gezet, dan was het eenvoudiger geweest om hier het overzicht op te houden en voortgang te monitoren.

5.6 Conclusie Uitvoerbaarheid

Het bovenstaande laat zien dat veel voorwaarden aanwezig zijn voor succes bij uitvoering. Er is een achterliggende visie die door velen

5. Uitvoerbaarheid Toekomstvisie (6)

herkend wordt, er is veel draagvlak bij de totstandkoming van de Toekomstvisie. Er is een zeer concreet uitgewerkt plan en er is planmatig gewerkt. Menskracht binnen de aansturing van het project is vrij goed beschikbaar, en financiële middelen zijn ruim aanwezig.

Er is ook een aantal onderdelen dat minder sterk was: het gewenste effect is niet helemaal duidelijk en er kan niet worden bepaald wanneer de regio tevreden kan zijn over het uiteindelijke effect. De scheiding tussen lokale versus regionale belangen en verantwoordelijkheden maakt dat overzicht en sturing op belangrijke onderdelen (preventie en nazorg) mist. Personeelstekorten en hoog verloop maken dat noodzakelijke kennis in gevaar komt.

6. Adviezen voor de nieuwe visie (1)

Hierboven is in beeld gebracht wat de resultaten zijn op de thema's en doelstellingen van de Toekomstvisie en wat invloed heeft gehad op de uitvoerbaarheid van het implementatieplan. Hieronder worden adviezen geformuleerd voor de nieuwe beleidsvisie: wat moet behouden blijven, waar knelt het en waar kan worden bijgestuurd?

6.1 Adviezen op thema's

De adviezen over wat moet behouden blijven, waar knelt en waar kan worden bijgestuurd op de thema's van de Toekomstvisie zijn hieronder geformuleerd.

> Blijf inzetten op het tegengaan van stigma's.

Stigma's en vooroordelen blijven onverminderd een rol spelen bij een zachte landing in de wijk en de mogelijkheden voor participatie. Blijf dan ook voldoende inzetten om deze stigma's en vooroordelen tegen te gaan. Het project 'Welkome wijk' is een aanpak waar al veel goede ervaring mee is opgedaan, er is materiaal voor en mensen zijn getraind. Bovendien is het een beproefde methode met goede resultaten. Bekijk de mogelijkheden om bijvoorbeeld dit project uit te breiden.

> Benut cliëntorganisaties gestructureerd.

Zorg dat er een overzicht wordt gecreëerd met welke cliëntorganisaties er zijn, waar hun expertise ligt en wat hun rol of belang is. Organiseer structureel overleg. Maak vanuit dit overleg afspraken over gericht overleg bij specifieke beleidsonderwerpen later.

> Structureer de samenwerking tussen het Sociaal Domein en Veiligheid. Zorg voor passende vertegenwoordiging van gemeenten in de bovenregionale gremia.

De ambtenaren 'Zorg en Veiligheid' zijn een organisatievorm waarmee goede ervaringen zijn opgedaan. Ergens zou mandaat en middelen moeten worden belegd waarmee een doorbraak kan worden gerealiseerd op het moment dat een casus tussen Zorg en Veiligheid in blijft hangen/er een patstelling ontstaat tussen deze domeinen. Zorg voor helderheid rondom privacy issues waardoor deze voortgang en ingrijpen niet onnodig hinderen.

> Neem aanbieders (tijdig) mee in een veranderende visie of werkwijze van de toegang.

De inrichting en start van het RT wordt breed gezien als een mooi resultaat. Aanbieders signaleren een veranderende visie en werkwijze, dat zorgt voor onrust. Neem aanbieders mee in veranderingen en zorg waar mogelijk voor een overgangsaanpak voor cliënten die last hebben van overgangsperikelen.

> Overweeg om regionaal aanbod te creëren voor economisch daklozen.

De doelgroep spoedzoekers/economisch daklozen zijn een lokale aangelegenheid en niet in beeld. Een regionale aanpak kan mogelijkheden bieden die lokaal niet haalbaar zijn.

> Zoek uit waarom het aandeel jongeren in de MO zo hoog is.

Het aandeel jongeren in MO in Westfriesland is hoger dan het landelijk gemiddelde. Zorg dat in kaart wordt gebracht wat verklaringen hiervoor zijn, zodat hier waar nodig passend beleid op kan worden gemaakt.

6. Adviezen voor de nieuwe visie (2)

> Evalueer op korte termijn of het nieuwe overgangsmodel en de nieuw voorgenomen beleidsuitgangspunten daadwerkelijk tot een soepele overgang van 18-naar 18+ leidt.

Zorg dat dit tijdig inzichtelijk wordt gemaakt, zodat hier ook tijdig op geanticipeerd kan worden en op die manier de overgang van 18- naar 18+ stapsgewijs versoepeld kan worden.

> Werk de aanbevelingen van bureau HHM plus aanvullende suggesties uit deze evaluatie uit naar een investeringsagenda.

Er is, mede dankzij de Blokhuisgelden, al geïnvesteerd in nieuwe woonvoorzieningen en de ontwikkeling van bestaande voorzieningen. HHM heeft in beeld gebracht wat er nog meer nodig is; respondenten hebben daar aanvullingen op gegeven.

> Koester de uitstroomregeling. Zorg ervoor dat de regeling niet aan zijn eigen succes ten onder gaat. Anticipeer op bedreigingen.

De uitstroomregeling is één van de successen van de huidige Toekomstvisie. Er zal naar verwachting alleen maar meer gebruik van gemaakt worden. Het risico bestaat dat deze regeling aan zijn eigen succes ten onder gaat: corporaties kampen met veel vraag naar woningen voor bijzondere doelgroepen en moeten keuzes maken. De draagkracht in de wijk staat onder druk. Houd oog voor de belangen van overige huurders, ook als dat betekent dat het quotum wellicht niet gehaald wordt. Ontwikkel criteria voor draagkracht van de wijk en verwerk deze in de uitvoering van de uitstroomregeling. Indien de wetgeving ten aanzien van tijdelijke huurcontracten doorzet kan dit de uitstroomregeling in gevaar brengen. Elders wordt gewerkt met constructies die nog wel kunnen, zoals constructies waarbij contracten aanvankelijk op naam van de zorgaanbieder staan. Kijk op tijd rond naar dit soort mogelijkheden.

> Breng de mogelijkheden voor werk en dagbesteding in beeld. Zorg ervoor dat ook lokale mogelijkheden met betrekking tot de nuldelijnszorg bekend zijn, ook bij (regionaal werkende) zorgaanbieders. Werk aan betere aansluiting tussen de lokale basis en zorg.

Dit is een ‘oud’ voornemen uit de huidige Toekomstagenda. Inrichting van werk en dagbesteding voor de doelgroep MO en BW heeft weinig aandacht gekregen. Men is het er over eens dat hier kansen liggen.

> Voer een discussie over wat kwalitatief goede nazorg is en wat kwalitatief goede preventie is. Wissel aanpak, ervaringen en kennis uit. Overweeg om een minimum niveau van kwaliteit van preventie en nazorg vast te stellen, af te spreken en te bewaken.

Veel acties binnen de verschillende thema’s richten zich op preventie en nazorg, waardoor in de evaluatie hier en daar geconstateerd kan worden dat overzicht en daarmee sturing mist omdat hier het lokale het primaat heeft en er geen structuur is ingericht die tot uitwisseling of afstemming leidt. Preventie en nazorg zijn vooral lokale aangelegenheden. Preventie en nazorg zijn van belang en medebepalend voor instroom in BW en MO. Er zijn zorgen geuit over de kwaliteit van de nazorg.

6. Adviezen voor de nieuwe visie (3)

> Behoud het regionale projectteam en de bestuurlijke voortrekkersgroep. Zorg voor vertegenwoordiging vanuit iedere gemeente. Organiseer input vanuit het veld.

Er is enthousiasme over de organisatorische inrichting rondom de Toekomstvisie. Er wordt relatief veel menskracht vanuit Hoorn ingezet maar dat is gezien de centrumfunctie van Hoorn voor de hand liggend. Om draagvlak vanuit, en lijntjes met, iedere gemeente te borgen zou het goed zijn als er uit iedere gemeente tenminste één deelnemer is. Overweeg de inzet van een adviesgroep die wordt bemenst door vertegenwoordigers van uitvoerende partijen. Reflectie op inzet en resultaten vanuit hun perspectief kan toegevoegde waarde bieden.

6.2 Adviezen ten aanzien van de uitvoerbaarheid

De adviezen ten behoeve van de uitvoerbaarheid van de nieuwe Toekomstvisie zijn:

Visie

> Definieer reikwijde van de nieuwe visie.

Definieer de reikwijdte van de visie: gaat het over kwetsbare bewoners in het algemeen, of specifiek over inwoners die in BW of MO terecht dreigen te komen, of iets daartussen in? Valt verslavingszorg en de OGGZ onder deze visie of hoe verhoudt deze visie zich tot die werkterreinen?

> Definieer het uiteindelijk gewenste effect.

Definieer het uiteindelijke gewenste effect scherp.

> Ontwikkel meetbare normen.

Stel met elkaar meetbare, zichtbare of voelbare normen voor de doelen en het gewenste effect vast en laat deze leidend zijn in de sturing gedurende de looptijd van de visie.

Voorbeelden van mogelijke normen op het niveau van het gewenste doel of effect zijn:
- Maximaal aantal mensen dat in de Maatschappelijke Opvang of in een BW instelling verblijft;
- Maximale duur van verblijf in MO en BW / Gemiddelde duur van verblijf in MO en BW;
- Aantal mensen dat is uitgestroomd uit MO en BW en weer terugvalt in verblijf;
- Mate van tevredenheid van cliënten over hulp preventief, tijdens verblijf, bij de nazorg;
- Aantal mensen dat is uitgestroomd uit MO en BW met structurele weekinvulling van een minimaal aantal dagdelen per week;
- Aantal mensen dat is uitgestroomd uit MO en BW dat problematische schulden heeft;
- Aantal crisisopnamen;
- Waarbij de ‘aantallen’ dan in een discussie met alle betrokkenen ingevuld kan worden.

Overigens is bij deze cijfers altijd een analyse nodig van wat de invloed is van omstandigheden. Dat kan er toe leiden dat oorspronkelijke normen niet haalbaar zijn, of juist bijna ‘vanzelf’ gehaald worden. Dan moet het gesprek

6. Adviezen voor de nieuwe visie (4)

worden gevoerd of de normen (ambities) naar boven of naar beneden bijgesteld moeten worden. Maar juist omdat deze normen er zijn kan dit gesprek goed gevoerd worden: wat is de invloed van omstandigheden en wat moeten we doen om maximaal effect te bereiken met de middelen die we hebben?

Draagvlak en belangen

> Zet het ontwikkelproces voor de nieuwe beleidsvisie stevig neer en faciliteer ruim.

In de tijd dat de huidige Toekomstvisie werd opgesteld, was het rapport Dannenberg onlangs verschenen en dit rapport heeft veel aandacht getrokken. Het resulteerde in een gevoel van urgentie en maatschappelijk leefde breed een wens om de transformatie van MO en BW verder vorm te geven. Respondenten die destijds al betrokken waren bij MO en BW herinneren zich dat er veel interesse en bereidheid was om mee te denken en energie te steken in de ontwikkeling van dit thema. Westfriesland heeft daar goed gebruik van gemaakt en het ontwikkelproces van de Toekomstvisie destijds stevig neergezet. De heer Dannenberg zelf was uitgenodigd om in een bijeenkomst iedereen mee te nemen in zijn visie, er is intensief overleg geweest met iedereen, men herinnert zich dat alle bijeenkomsten goed bezocht werden en iedereen zich gehoord heeft gevoeld.

Op dit moment is dit soort urgentie en dynamiek minder aanwezig. Om toch tot een breed gedragen visie te komen, wordt geadviseerd om te investeren in de nodige schwung rondom dit thema. Om een sfeer te creëren die iedereen aanspreekt en verleidt om er echt even voor te gaan zitten en bij te dragen aan de planvorming. Eén of meerdere groots aangepakte en goed gefaciliteerde bijeenkomsten waarbij alle relevante partijen met elkaar in contact komen en gezamenlijke conclusies kunnen worden getrokken, zal/zullen bijdragen aan een visie en implementatieplan dat langdurig op draagvlak kan rekenen.

> Voer een discussie over regionale en lokale belangen, beoordeel of een verschuiving in verantwoordelijkheden nodig is om het gewenste effect van de nieuwe visie te versterken / sturing op preventie en nazorg mogelijk te maken.

Gemeenten zijn afhankelijk van goede preventie lokaal om instroom in MO en BW regionaal te beperken, maar hebben weinig tot geen zicht op hoe die preventie per gemeente is ingericht. Hetzelfde geldt voor de nazorg. Dat betekent dat er ook over en weer weinig gebruik gemaakt wordt van succesvolle ideeën. Voer een discussie met elkaar over hoe preventie optimaal ingericht zou kunnen worden en wat daarin van elkaar te leren is. Voer deze discussie samen met het uitvoerend veld en betrek de kennis en kunde van het uitvoerend veld in de conclusies. Identificeer de preventieve activiteiten die iedereen belangrijk en noodzakelijk vindt en definieer wat daar precies mee wordt bedoeld. Zorg voor regionaal inzicht en overzicht over deze preventieve inzet, bewaak met elkaar het niveau hiervan. Bespreek of het wenselijk is om gezamenlijk afspraken te maken over kwaliteit en kwantiteit van deze preventieve activiteiten. In het verlengde hiervan kan er duidelijkheid worden gegeven aan voorzieningen die regionaal een functie hebben en ook lokaal worden aangestuurd, die nu onzekerheid over hun continuïteit ervaren omdat er steeds ideeën zijn over waar hun activiteiten thuishoren (Vangnet & Advies, De Hoofdzaak)

6. Adviezen voor de nieuwe visie (5)

Plan

> Behoud de concrete resultaten en herijk.

Behoud het werken met concrete resultaten, zoals kenmerkend was voor de vorige Toekomstvisie ; maar benoem minder resultaten en voor een kortere periode. Herijk de plannen periodiek gedurende de looptijd van de visie. Bij de herijking kunnen nieuwe concrete resultaten worden geformuleerd en bestaande worden beoordeeld op hun relevantie.

> Maak de inzet van het uitvoerend veld zichtbaar.

Geef de inzet van het veld een plek in de acties. Maak zichtbaar wat daar gedaan gaat worden om de gewenste veranderingen en effect te bereiken. Betrek het veld bij de tussentijdse herijking. Gebruik de herijking om een moment te creëren waarin het hele veld elkaar ontmoet en gedachten en ervaringen uitwisselt over MO en BW in de regio. Betrek hierbij ook de cliëntenorganisaties.

> Overweeg een indeling preventie-verblijf-nazorg.

Op dit moment zijn de jaarwerkplannen in tien thema's ingedeeld, die vrij willekeurig van aard lijken te zijn. Indien acties worden opgehangen aan de indeling preventie-verblijf-nazorg is er minder risico dat belangrijke aspecten worden vergeten.

Financiën

> Voer een discussie over de inzet van het 'nieuwe' financiële surplus.

De regio houdt jaarlijks middelen over in het budget MO en BW, en dat gaat met het nieuwe verdeelmodel alleen maar meer worden. Tegelijkertijd zijn er wensen ten aanzien het aanbod van verblijfvoorzieningen en is er winst te halen in de onderlinge afstemming van preventieve activiteiten en op sturing op deskundigheidsbevordering. Wel rekenen een aantal gemeenten op een bedrag uit het surplus voor andere belangrijke taken, waarmee de haalbaarheid van inzet van het huidige surplus voor MO en BW onzeker is. Overweeg dan om tenminste het nieuwe surplus als gevolg van het nieuwe verdeelmodel in te zetten voor MO en BW. Denk daarbij niet alleen aan nieuw aanbod van verblijfsvoorzieningen maar vooral ook aan regionaal financieren van lokaal preventief aanbod (zie ook de aanbeveling hierboven) en van deskundigheidsbevordering.

In het licht van hetgeen hierboven geschreven over inrichting volgens de keten, aandacht voor preventie – en waar leg je dan de grens in het kader van MO en BW, de noodzaak van aandacht voor deskundigheidsbevordering, biedt het feit dat er structureel middelen over zijn (en straks nog groter surplus ontstaat) kansen. Zoals hierboven beschreven komt het sturing en uitvoering ten goede als er meer gezamenlijk wordt opgetrokken bij preventie en bij kennisbevordering. Met deze middelen kunnen voorzieningen in het preventieve veld en deskundigheidsbevordering door de regio gefinancierd en daarmee ook gezamenlijk opgepakt worden. Kosten die nu lokaal moeten worden gefinancierd kunnen dan uit het regiobudget worden gefinancierd. Dit is dus twee vliegen in één klap: lokaal zijn er minder kosten voor preventie en op regioniveau komt er meer zicht op inhoud en kwaliteit van preventieve inzet. Dit komt realisatie van voornemens en dus de uitvoerbaarheid van een plan ten goede.

Bijlagen

Bijlage 1. Geraadpleegde documenten (1)

Advies Commissie Toekomst beschermd wonen. (2015). *Van beschermd wonen naar een beschermd thuis.* VNG.

Bureau BUITEN, gemeenten & partners Pact Westfriesland. (2020). *Pact 7.1 Westfriesland: einddocument en uitvoeringsprogramma.* Westfriesland.

Cijfers cliënten MO en BW (uit dashboard, opgevraagd bij regio Westfriesland).

Gemeente Hoorn. (2018). *Raadsbrief Plan van aanpak personen met verward gedrag.*

Gemeente Hoorn. (2021). *Beleidsvisie Rondkomen: Wat doen we om te zorgen dat inwoners kunnen rondkomen? 2021 – 2025*.

Gemeente Hoorn. (2022). *Beleidsvisie Integrale Schuldhulpverlening: Wat doet de gemeente Hoorn om inwoners met (dreigende) schulden zo snel mogelijk te helpen naar een schuldenvrij bestaan? 2022 – 2025.*

Gemeente Hoorn. (2023). *Nadere regels Toegang tot Maatschappelijke Opvang, Beschermd Wonen en Beschermd Thuis Westfriesland 2023.*

Herstel en participatie: toekomstvisie kwetsbare inwoners regio Westfriesland 2018-2023. (2017).

Homan, L., Rijken, E. & van der Veen, A. (2022). *Onderzoek zorglandschap MO-BW West-Friesland.* Bureau HHM.

Huisman, M. & Willemse, L. (2021). *Adviesrapport 'Woningdelen, woningsplitsen en kamerverhuur' voor de regio Westfriesland*. Langhenkel Talenter.

Jaarwerkplannen (voortgang en monitoring) 2023.

Kruize, A., Kamperman, M., van der Leer, E. & Schoonbeek, I. (2022). *Oorzaken instroom maatschappelijke opvang en beschermd wonen Westfriesland.* Breuer&Intraval.

Leidelmeijer, K., van Iersel, J. & Frissen, J. (2018). *Veerkracht in het corporatiebezit. Kwetsbare bewoners en leefbaarheid.* RIGO Research en Advies.

Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Hoorn 2023.

Westfriesland Inkoopteam zorg. (2019). *Offerteaanvraag Wmo Beschermd Wonen & Beschermd Thuis: Regio Westfriesland.*

Westfriesland. (2018). *Plan van aanpak 'personen met verward gedrag regio Westfriesland'.* ZonMw.

Westfriesland. (2019). *Integraal Advies Madivosa: Doordecentralisatie van BW en MO/Vb/OGGz Westfriesland.* DSP-groep.

Westfriesland. (2021). *Samenwerkingsovereenkomst Uitstroomregeling Bijzondere Doelgroepen Westfriesland.*

Bijlage 1. Geraadpleegde documenten (2)

Westfriesland. (2023). *Voorstel Madivosa: Inloopvoorzieningen GGZ.*

Westfriesland. (n.d.) *Uitvoering Toekomstvisie Kwetsbare Inwoners 2018 – 2023.* Rapportages 2018 – 2022.

Woningstichting Het Grootslag. (2023). *Leefbaarheidsrapportage 2022.*

Bijlage 2. Geraadpleegde personen (1)

Hieronder is een overzicht met de geraadpleegde personen in het kader van deze evaluatie. Zij hebben deelgenomen aan een focusgroep en/of interview. De volgende twee opmerkingen zijn hierbij van belang:

- Er zijn relatief veel mensen gesproken die werkzaam zijn bij de gemeente Hoorn in vergelijking met andere gemeenten. Er is voor deze opzet gekozen omdat er in Hoorn veel kennis zit, ook over het regioniveau.
- Voor de focusgroepen zijn meer mensen uitgenodigd in vergelijking met hoeveel er daadwerkelijk zijn gekomen. Dit overzicht laat enkel zien welke personen er gesproken zijn.

Naam	Organisatie
Annelies Bart	Gemeente Hoorn
Angela Balk	Gemeente Koggenland
Paulien van den Berge	Gemeente Hoorn
Jorie Bockma	Gemeente Hoorn
Dorien van Diepen	Gemeente Hoorn
Anouk Wamsteeker	Gemeente Opmeer
Lisa Tannous	SED gemeenten
Femke Jelles	Gemeente Hoorn
René Doodeman	Gemeente Hoorn
Janna Arjaans	Gemeente Hoorn
Danique Leek	Gemeente Hoorn
Ronald Vos	Gemeente Hoorn
Maarten Kroes	Gemeente Hoorn
Marianna Schuurman	Gemeente Hoorn
Nanja Linger	Gemeente Hoorn
Jennifer van Leeuwen	Gemeente Hoorn
Christina Dikkerboom	Gemeente Hoorn
Con Bakker	Gemeente Hoorn
Nike de Jongh	Gemeente Hoorn
Sabina Post	GGD Hollands Noorden
Ron Jansen	Gemeente Hoorn
Noortje Visser	SED gemeenten
Karin Hakhoff	Wethouder gemeente Hoorn
Wim Hoogervorst	Wethouder gemeente Enkhuizen
Marion van Kampen	Wethouder gemeente Koggenland
Henriëtte Doppenberg	Woonstichting Het Grootslag
Marius Wenker	Werksaam
Mandy Schuit	dnoDoen

Bijlage 2. Geraadpleegde personen (2)

Naam	Organisatie
Corinne Vrouwe	Leviaan
Stephanie Coorengel	Leger des Heils
Jessica v/d Bilt	St. Netwerk
Tim de Haas	Meldpunt V&A
Willem Kokker	Brijder
Suzanne Kok	Ons Stede Broec
Jeanet Hoiting	RCO De Hoofdzaak
Mart Stel	RCO De Hoofdzaak
Ivonne Pater	Politie
Michael Willemse	GGDHN Oggz
Ronald Koenen	RPAnhn
Veiligheidshuis Noord-Holland Noord	Anneke Verweyer
De Steenuil Zorg	Josanne Essen
Ervaringsdeskundige	
Ervaringsdeskundige	

Colofon

Projectteam Wyzer

Marion Wiendels
Emy Basset

Met medewerking van

Jorie Bockma
Dorien van Diepen
Paulien van den Berg
Annelies Bart
Angela Balk
Corinne Vrouwe
Jeanet Hoiting

Meer informatie
Meer informatie over dit rapport of over Wyzer Advies? Neem dan contact op met Emy Basset, ebasset@wyzer.nl.

© Mei 2023, te Utrecht

Over Wyzer

'Wij zijn Wyzer. Al meer dan 30 jaar werken wij aan actuele publieke vraagstukken voor de (lokale) overheid. We staan voor een sterke publieke dienstverlening, die goed is voor iedereen. In de werkvelden Sociaal domein, Ruimtelijk domein, Zorg en Jeugd en Bedrijfsvoering maken we het verschil met mensen, projecten en kennis. We hebben hart voor publieke dienstverlening en werken met positieve energie aan de vraagstukken van vandaag en morgen.